

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**Формування корпоративної звітності та аналіз її
показників в
досягненні цілей сталого розвитку**

Допущено до захисту перед ЕК
рішенням кафедри обліку та
аудиту, протокол № 10
від «15» травня 2023р.

Завідувач кафедри

_____
д.е.н., доц. Засадний Б.А.

Студентки 2 курсу магістратури
спеціальності 071 «Облік і
оподаткування»
заочної форми навчання
Терешіної Ірини Юріївни

_____
(підпис студентки)

Засвідчую, що в цій випускній
кваліфікаційній роботі немає запозичень із
праць інших авторів без відповідних
посилань

_____
(підпис студентки)

Науковий керівник:
кандидат економічних наук, доцент
Мисака Ганна Вікторівна

_____
(підпис)

Київ – 2023р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. КОРПОРАТИВНА ЗВІТНІСТЬ В МЕХАНІЗМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
1.1 Сутність та цілі сталого розвитку корпорацій.....	6
1.2 Роль корпоративної звітності у сталому розвитку суб'єктів господарювання.....	12
1.3 Структура корпоративної звітності та характеристика її складових.....	23
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ	
2.1 Нормативно-правове забезпечення підготовки корпоративної звітності.....	26
2.2 Особливості складання корпоративної нефінансової звітності.....	29
2.3 Вдосконалення процесу підготовки та змістового наповнення корпоративної звітності на основі зарубіжного досвіду.....	36
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ КОРПОРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
3.1 Фінансовий та економічний аналіз показників корпоративної звітності.....	45
3.2 Аналіз соціальних та екологічних показників корпоративної звітності.....	48
3.3 Використання результатів аналізу показників звітності у забезпеченні сталого розвитку корпорацій.....	54
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ.....	69

ВСТУП

Корпоративна звітність є важливим інструментом регулювання діяльності бізнес-структур під тиском зовнішніх інституційних сил, здійснюється шляхом інформування стейкхолдерів про те, наскільки ця діяльність відповідає потребам суспільства та спрямована на підвищення його добробуту. Активізація запитів як інвесторів, так і зацікавлених осіб, які не мають фінансової зацікавленості у якісному розкритті актуальної інформації про вплив діяльності суб'єктів звітності на суспільство та довкілля, стимулюватиме постійне реформування системи корпоративної звітності в пошуках ефективні форми і методи його виконання.

Від зростання ролі інформації та знань у суспільстві, а також ефективності їх використання залежить швидкість та успішність досягнення цілей сталого розвитку. Задоволення інформаційних потреб суспільства реалізується в процесі його інформатизації, спрямованого на підвищення якості та доступності інформаційних ресурсів, від чого в свою чергу суттєво залежить ефективність рішень, що приймаються суб'єктами господарювання. Як інтегровані соціальні бізнес-структури, мета звітності, що публікується корпораціями, повинна служити основним каналом інформації для суспільства про те, наскільки економічна діяльність, яку вони здійснюють, відповідає цінностям і потребам більшості її членів. підвищити його загальне самопочуття.

Розглянуті та досліджені питання інтеграції фінансової та нефінансової звітності були в роботах вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме: Бітл Д., В. Воробей, Гейць В., Глазиріна І., Дипіаза С., Долішній М., Жиглей І., Журовська І., Екклз Р., Маліновська О., Мельник Л., Потравний І., Сидорчук В., Синякевич І.

Значна увага інформування суспільства про соціальну та екологічну відповідальність діяльності суб'єктів господарювання приділена в працях Байдон Н., Рашид С.К., Козирєва А.Н., Макарова В.Л., Мухамад Акрам Хан, Мондерз К.

Метою роботи є систематизація та узагальнення теоретичних засад та розробка практичних пропозицій щодо удосконалення методики та організації

формування корпоративної звітності та аналіз її показників в досягненні цілей сталого розвитку.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- дослідити сутність та цілі сталого розвитку корпорацій;
- визначити роль корпоративної звітності у сталому розвитку суб'єктів господарювання;
- дати оцінку структурі корпоративної звітності та охарактеризувати її складові;
- охарактеризувати нормативно-правове забезпечення підготовки корпоративної звітності;
- систематизувати особливості складання корпоративної нефінансової звітності;
- запропонувати вдосконалення процесу підготовки та змістового наповнення корпоративної звітності на основі зарубіжного досвіду;
- провести фінансовий та економічний аналіз показників корпоративної звітності;
- проаналізувати соціальні та екологічні показники корпоративної звітності
- сформулювати пропозиції з використання результатів аналізу показників звітності у забезпеченні сталого розвитку корпорацій.

Об'єктом роботи є корпоративна звітність як впорядкована система узагальнених показників, які характеризують фінансові та нефінансові аспекти діяльності суб'єкта господарювання за певний період.

Предметом роботи є теоретичні та практичні основи формування корпоративної звітності та аналіз її показників в досягненні цілей сталого розвитку.

Методи дослідження. В дослідженні були використані такі методи, як методи пізнання - як аналіз та синтез – для проведення фінансового та економічного аналізу показників корпоративної звітності та аналізу соціальних та екологічних показників корпоративної звітності; для формування пропозицій з використання результатів аналізу показників звітності у забезпеченні сталого розвитку корпорацій.

Інформаційною базою дослідження слугували підручники, наукові статті за темою дипломної роботи, Інтернет – джерела, статистичні дані, чинне законодавство України.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Містить 4 таблиці, 2 рисунка, 9 додатків, 73 літературних джерел та викладена на 78 сторінках друкованого тексту.

РОЗДІЛ 1

КОРПОРАТИВНА ЗВІТНІСТЬ В МЕХАНІЗМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

1.1. Сутність та цілі сталого розвитку корпорацій

Питання сталого розвитку на рівні корпорацій нещодавно увійшло в наукову дискусію, а до цього воно розглядалося в контексті корпоративної соціальної відповідальності.

Складність і нечіткість розуміння поняття сталого розвитку зумовлює різні підходи до його тлумачення, однак переважна більшість науковців будують свої визначення на потрійній концепції сталого розвитку, яка розглядає єдність 3 «Р» (people, planet, profit — люди, планета, прибуток).

Зайцева Л.О. вивчає сутність сталого розвитку корпорацій та наголошують, що ця концепція базується на концепції «потрійних критеріїв» Дж. Елкінгтона, який пропонує розглядати три виміри – економічну, екологічну та соціальну єдність [21].

Відповідно до іншого підходу до тлумачення визначення, «сталий розвиток корпорації» має поєднувати три складові: по-перше, це єдність економічних, екологічних і соціальних перспектив (цілей) діяльності корпорації, по-друге, забезпечення її тривалого розвитку, розробка часових рамок і створення цінності для зацікавлених сторін; по-третє, забезпечити корпоративну стабільність через управління ризиками [6]. Сьогодні поняття еволюціонувало в поняття чотиривимірного критерію і отримало розширене тлумачення, де четвертий вимір є лінійкою [5].

Гладій І.О. вважає, що перехід до парадигми корпоративної стійкості пов'язаний не з прагненням великих компаній сприяти потребам суспільства, а з елементарною необхідністю власного життя [12], також Гладій І.О. підкреслює, що сталий розвиток характеризує запоруку цілеспрямованості поточних і прогнозованих майбутніх рухів компанії [13]. Компанія може досягти цілей сталого

розвитку, реалізуючи соціально відповідальний тип поведінки у зовнішньому середовищі [6].

Відаючи належне науковому доробку вчених, слід зазначити, що прикладні аспекти використання інструментів і методів впровадження принципів сталого розвитку в корпоративну стратегію та бізнес-процеси потребують подальшого розвитку. Тому запорукою успіху в досягненні ЦСР 2030 є вивчення «найкращих практик» сталого ведення бізнесу провідними вітчизняними компаніями та адаптація їх досвіду до специфіки роботи конкретної компанії.

У цьому контексті перед прийняттям інвестиційних рішень основним правилом є створення позитивної поточної вартості майбутніх грошових потоків, реалізація якої має призвести до зростання вартості корпорації. У зв'язку з цим з'явилися нові заходи ефективності управління, які не тільки рекомендуються, але й використовуються для мотивації керівників і вирішення агентської проблеми [13].

Наступний напрямок теоретичних досліджень щодо визначення цільових напрямків діяльності корпорацій пов'язаний із впровадженням стейкхолдерського підходу. Основним джерелом знань, які спонукали до радикальної зміни поглядів на принципи роботи фірм, було розуміння її нової ролі в соціально-економічному середовищі. визнання вузькості аналізу структури компанії з позиції акціонерів.

Це призвело до активізації дискусії щодо ролі широкого кола зацікавлених сторін. Вектор розвитку фінансового аналізу пов'язаний з проблемою створення доданої вартості для зацікавлених сторін. Постановка таких цілей для корпорації, замість збільшення вартості статутного капіталу, спрямована на досягнення гармонії інтересів різних категорій стейкхолдерів, що відображається у збільшенні вартості для стейкхолдерів [14].

Результати дослідження сутності сталого розвитку корпорацій дали змогу підтвердити тезу про те, що прийняття концепції сталого розвитку як нормативного імперативу та впровадження принципів сталого розвитку в діяльність корпорацій. змінити цільові напрями свого стратегічного розвитку, тобто знову змінити цілі та функції.

У контексті дослідження необхідно розглянути фактори створення позитивного результату роботи корпорації в частині створення довгострокової ринкової вартості та конкурентних переваг. Це формування стратегічних конкурентних переваг, виявлення та використання факторів успіху, що забезпечують стабільну роботу корпорації та дозволяють стати лідером у жорсткій конкуренції. Слід зазначити, що сучасне розуміння взаємозв'язку між фінансовими факторами та створенням акціонерної вартості походить від праць А. Раппапорта, який вперше використав метод оцінки акціонерної вартості на основі моделі вартості дисконтованого грошового потоку. Він запропонував визначити сім факторів, важливих для створення акціонерної вартості:

- 1) темпи зростання обсягу продажів.
- 2) коефіцієнт рентабельності операційної діяльності.
- 3) податкова ставка.
- 4) капітальні вкладення в основний капітал.
- 5) інвестиції в оборотні кошти.
- 6) горизонт планового періоду/прогнозування.
- 7) необхідна норма доходу.

Окремі дослідники досліджували елементи моделі вартості акціонерів Раппапорта в контексті її впливу на чинники політики корпоративної відповідальності. Основна увага зосереджена на пошуку доказів того, що стратегії корпоративної відповідальності можна пов'язати з визначенням факторів створення цінності та зміцненням їх зусиль для покращення прибутку. У своїх емпіричних дослідженнях дослідники встановили взаємозв'язок між корпоративною відповідальністю та факторами впливу, зокрема, досліджено та визначено взаємозв'язок між ініціативами корпоративної соціальної відповідальності та продажами, корпоративним іміджем та зростанням репутації [17].

Розроблені корпорацією заходи в рамках корпоративної відповідальності можуть позитивно впливати на фактори створення акціонерної вартості, що призводить до її максимізації. Водночас покращення фінансових результатів

діяльності корпорації позитивно вплине на її здатність реалізовувати ініціативи корпоративної відповідальності. Зрештою, це призводить до покращення корпоративних показників – фінансових, соціальних та екологічних. Вплив заходів у напрямку корпоративної відповідальності щодо впровадження принципів сталого розвитку на фактори, виділені А. Раппапортом у моделі оцінки акціонерної вартості, представлено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Вплив заходів з корпоративної відповідальності на чинники створення вартості за А. Раппапортом

Обсяг виручки від продажу	↑	Інновативна продукція задовольняє потребам і вимогам в контексті соціальної та екологічної перспективи сталого розвитку, приваблює покупців відповідальною політикою
Операційна маржа	↑	Підвищення ефективності – зменшення витрат на персонал за рахунок створення кращих умов праці, меншого витрачання ресурсів, менших енергетичних витрат
Ставка податку	↓	Глобальна конфігурація бізнесової діяльності: переваги в отриманні знижок
Робочий оборотний капітал, %	↓ } ↓	Використання активів: менше обладнання, інструментів, більше ефективних процесів
Необоротний капітал, %		
Вартість капіталу	↓	Зниження ризику за рахунок позиції «гарного» корпоративного громадянства та позитивного сприйняття інвесторами
Часовий горизонт	→	Відповідальна позиція підвищує ефективність «ліцензії на операції», репутацію та позиціонування бренду

Джерело: [17]

Подальші науково-практичні дослідження щодо впровадження моделі сталого розвитку в практику діяльності корпорацій призвели до зміни цільової функції та спрямованості стратегій корпорацій з метою отримання результату, що задовольняє інтереси всіх зацікавлених сторін. У результаті інтегральний результат роботи корпорації має бути створений з урахуванням інтересів зацікавлених сторін за рахунок включення нефінансових факторів з трьох позицій – соціальної, економічної та екологічної. За результатами аналізу наукових публікацій, на мою

думку, можна виділити кілька аспектів при визначенні складу факторів, що впливають на довгострокову ринкову вартість корпорації:

1) вибір факторів, що впливають на ринкову вартість корпорації, базується на моделі фінансової ефективності DuPont (рентабельність активів, ROI). Модель включає її модифікацію з урахуванням принципів ціннісно-орієнтованого менеджменту, ринкова вартість корпорації є цільовим орієнтиром та розширюється до додаткових фінансових факторів.

2) враховуючи перспективи потрійної концепції сталого розвитку, до складу фінансових факторів включено поряд з традиційними факторами - зростання доходів, операційної ефективності, вартості капіталу, нові - управління ризиками та капітал бренду.

3) модель включає нефінансові фактори в контексті трьох перспектив – екологічного, корпоративного та соціального управління. Вони включають наступні фактори впливу: суспільство, захист навколишнього середовища, інновації, корпоративне управління, відносини з клієнтами, організаційні (людський капітал) .

4) у свою чергу, кожен нефінансовий фактор може бути деталізований в інших факторах прямого та непрямого впливу, тобто можна говорити про мережу тісно пов'язаних факторів. Їх вдале поєднання та використання може створити ефективний симбіоз, який призводить до створення синергічного ефекту.

5) кожна корпорація має власну мережу нефінансових факторів, що визначається особливостями зовнішнього та внутрішнього середовища.

Основні групи нефінансових факторів у сфері корпоративної відповідальності Ф. Перріні та співавтори класифікують таким чином (рис. 1.1):

Рис. 1.1. Нефінансові фактори у сфері корпоративної відповідальності

При визначенні фінансових факторів (фінансових результатів), на які впливають деякі нефінансові фактори, автори поділяють їх на дві групи: переважно залежні від суми доходів і переважно залежні від витрат. Фінансові фактори, які залежать від доходу та витрат, включають (рис. 1.2):

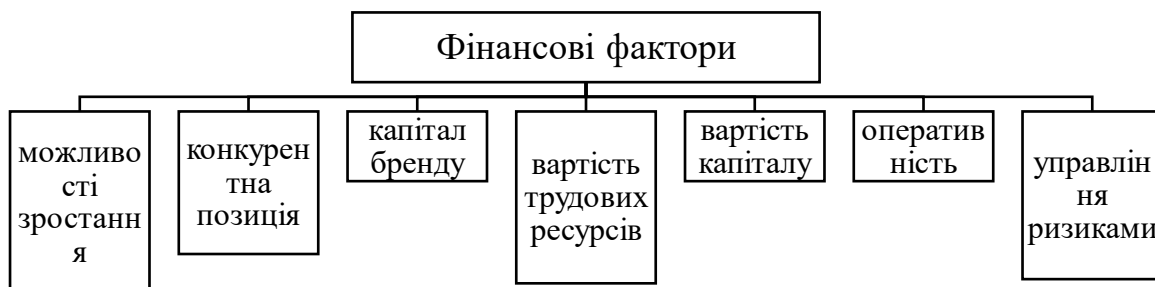

Рис. 1.2. Фінансові фактори, які залежать від доходу та витрат

Джерело: [18]

Загалом фінансові фактори безпосередньо впливають на загальні фінансові показники корпорації, які можна оцінити в грошовому еквіваленті. Такий результат може бути показником ринкової вартості корпорації. Тому від чіткого визначення, систематизації та визначення характеру впливу фінансових і нефінансових факторів залежить кінцевий фінансовий результат діяльності корпорації.

Поняття сталого розвитку стало популярним у корпоративному світі, охоплюючи всі аспекти ділової та соціальної діяльності. У сучасному економічному кліматі найефективнішим засобом створення ринкової вартості для корпорацій є підтримка сталого розвитку. Концепція менеджменту сталого розвитку корпорацій складається з трьох основних компонентів: економічного зростання, соціального прогресу та збереження навколишнього середовища. Фундаментальним аспектом розробки стратегії сталого розвитку є встановлення відповідних цілей, досягнення яких можна виміряти результуючим показником. Зокрема, ринкова вартість корпорації оцінюється в грошовому еквіваленті. На кінцевий фінансовий показник впливають як фінансові, так і нефінансові чинники, а кінцевий фінансовий результат корпорації залежить від чіткого виявлення, систематизації та визначення характеру впливу цих факторів. Інтеграція всіх видів

діяльності корпорації, які відповідають концепції сталого розвитку, та їх ефективне виконання дає переваги як інвесторам, так і акціонерам корпорації.

1.2 Роль корпоративної звітності у сталому розвитку суб'єктів господарювання

Зміна способів створення продуктів, перетворення знань на один із головних факторів створення нової вартості потребує реструктуризації змісту відкритої звітності компаній, яка відображає інформацію про стратегію компанії, майбутні грошові потоки, нефінансові аспекти діяльності, нематеріальні активи компанії, включаючи людський капітал. За 150-річну історію звітності компаній, з поширенням чіткої концепції корпоративної соціальної відповідальності, нещодавно відбувся перехід до чистої фінансової звітності у форматі, строго визначеному регуляторами. У світовій та вітчизняній практиці для позначення окремих звітів, що враховують певні критерії, використовуються різні поняття: «соціальна звітність», «звітність з корпоративної соціальної відповідальності», «звітність з корпоративної соціальної відповідальності» (Corporate response report), «звіт про хід діяльності» , «Звітність зі сталого розвитку», «Інтегрована звітність» [51].

Корпоративна звітність – це гармонізація фінансової та нефінансової звітності, що узагальнює дані про фінансовий стан підприємств та результати їх фінансово-економічної, соціальної та екологічної діяльності, що дозволяє оцінити та визначити ефективність управлінських рішень. стратегічні аспекти розвитку. Основною метою корпоративної звітності є надання достовірної інформації про комплексне функціонування підприємства відповідно до стратегічних цілей та моделей управління. Як відомо, фінансова звітність в Україні — це бухгалтерський звіт, який містить інформацію про фінансовий стан підприємства, результати його діяльності та рух коштів за звітний період.

Як основне джерело фінансової інформації, фінансова звітність має на меті задовольнити потреби внутрішніх і зовнішніх користувачів для прийняття неупереджених управлінських рішень. Внутрішня фінансова звітність складається

з: балансу (звіту про фінансовий стан), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал та приміток до річної фінансової звітності [6]. Інформація, представлена в корпоративних звітах, має бути інформативною та розрахованою на одностороннє тлумачення за умови достатнього рівня знань та зацікавленості користувачів в отриманні цієї інформації.

Корпоративна звітність повинна містити лише релевантну інформацію, яка впливає на процес прийняття рішень користувачами, дозволяє своєчасно оцінити минулі, теперішні та майбутні події, підтверджує їхню раніше зроблену оцінку та, за необхідності, коригує її. Корпоративна звітність має бути надійною. Інформація, представлена в корпоративному звіті, є достовірною, якщо вона не містить помилок і спотворень, які можуть вплинути на рішення користувачів звіту.

Корпоративна звітність повинна надавати користувачам можливість порівнювати:

- корпоративні звіти підприємств за різні періоди;
- корпоративні звіти різних підприємств. Також при дослідженні міжнародних бухгалтерських організацій постійно звертають увагу про необхідне різноманітне вивчення і максимальне задоволення інтересів інвесторів.

Так, зокрема, у дослідженні АССА зазначено, що «потрібно приділяти більше уваги дослідженню ролі інтересів інвесторів, які мають бути пріоритетними для політиків та розробників стандартів у процесі розробки стратегії. Голос інвесторів часто недостатньо почутий, що зрозуміло, враховуючи безліч організацій та інтересів, які підпадають під термін «інвестори».

В Україні зазвичай використовуються дві нормативні системи звітності: Глобальна ініціатива звітності (GRI) та Глобальний договір ООН (UNGC) [52]. GRI є незалежною організацією, заснованою в 1997 році для розробки нормативної бази для звітності про сталий розвиток. Компанії добровільно використовують GRI для відображення результатів своєї економічної, екологічної та соціальної діяльності шляхом дотримання відповідних показників. Європейський Союз і Сполучені

Штати надають різні звіти, щоб інформувати своїх користувачів про інформацію, яка не відображається у фінансовій звітності.

Прикладами таких звітів є: звіт про інтелектуальний капітал, звіт про додану вартість, звіт про викиди в навколишнє середовище, корпоративний соціальний звіт тощо. Оскільки кожен із цих звітів містить дані різного обсягу та змісту, вони придатні для агрегування. Відповідно І. Дерун пропонує таку класифікацію всіх звітів, що містять нефінансові дані діяльності організації:

- Національні стандарти бухгалтерського обліку, МСФЗ (IAS/IFRS) або GAAP США (наприклад, звіти про додану вартість, звіти про інтелектуальний капітал, звіти про зайнятість, звіти про корпоративне управління, екологічні звіти тощо)
- інтегрований звіт, що містить усі фінансові та нефінансові дані суб'єкта господарювання (звіт про сталий розвиток, соціальний звіт тощо).

Серед проблем, пов'язаних із використанням інформації для прийняття ефективних інвестиційних рішень, є потреба інвесторів мати справу з величезними масивами даних. Спектр даних, які можна використовувати для прийняття рішень, довгий час обмежувався річними фінансовими звітами компаній, але також включає дані звітів аналітиків, дані матеріалів ЗМІ, поточні дані, дані регіональних і галузевих оглядів і презентацій. і т.д.

В даний час джерелами інформації є не тільки офіційні матеріали компаній, а й різні доступні засоби: матеріали інтернет-блогів, дані спеціальних рейтингових агентств, аналітичні матеріали консультантів і навіть стрічки новин [5].

Завданнями такої концептуальної методології є:

- поєднання фінансових і нефінансових показників в одній економічній системі;
- створення сучасної інформаційної бази управління соціальною відповідальністю та фінансово-господарською діяльністю з метою розширення оцінки інвестицій в інтелектуальний капітал;
- перенесення результатів оцінки з короткострокових пріоритетів на встановлення розрахункової ефективності роботи підприємства;

- створення вартості підприємства.

Основна ідея створення корпоративної звітності зосереджена на стратегії компанії, наданні своєчасної, надійної та прозорої інформації для прийняття рішень, залученні зацікавлених інвесторів та стійкості бізнес-моделей компанії. Згідно з опитуванням, проведеним АССА, слід звернути увагу на:

- 63% респондентів вказали на необхідність підвищення обізнаності та спілкування компаній у режимі реального часу як причину «гіперінвестицій»;
- 69% респондентів відзначили зростання недовіри «до інформації, отриманої від компаній з початку фінансової кризи»;
- 59% респондентів не вважають, що «повідомлена інформація відповідає інформації, яка використовується для управління бізнесом»;
- 45% інвесторів, які беруть участь у дослідженні, взагалі «не вважають річний звіт важливим інструментом»;
- 63% інвесторів вважають корпоративну звітність надто складною;
- рівень задоволеності інвесторів окремими аспектами інформації, що надається компаніями, з точки зору її корисності для прийняття інвестиційних рішень оцінювався так: лише 51% задоволені умовами надання інформації; 52% – загальна якість; 52% – відповідність формату; 50% – це рівень деталізації [11].

Виходячи з даних опитування, ми бачимо, що рівень задоволеності становить лише половина інвесторів, які зосередилися на багатьох різних проблемах, пов'язаних як з якістю, так і з своєчасністю наданої інформації. Водночас корпоративна звітність у режимі реального часу потребує більш високого рівня впевненості в її якісних характеристиках, достовірності, актуальності тощо, тобто зростає. 75% опитаних інвесторів охоче заплатили б більше за інформацію в реальному часі із зовнішньою перевіркою [7].

У зв'язку зі зміною парадигми складання та подання корпоративної звітності необхідно переглянути цінність аудиторського звіту та можливість його надання лише щодо широкого кола показників звітності. Слід зазначити, що Україна не була виключена з обраних ініціатив і трендів. Певною мірою інтегрованою можна вважати корпоративну звітність великих українських компаній. До таких компаній

ми відносимо ДТЕК (найбільша приватна вертикально-інтегрована енергетична компанія України), СКМ (найбільша фінансово-промислова група України), ВАТ «Оболонь» (пиво, безалкогольні та слабоалкогольні напої, мінеральні води), «Арселор Міттал Кривий Ріг» (найбільше підприємство гірничо-металургійного комплексу України) та ін.

Однак, порівняно зі стрімким набуттям актуальності інтегрованої звітності у світовій практиці, бізнес українських компаній приділяє цій практиці недостатньо уваги через нерозуміння понять соціальної відповідальності та сталого розвитку. Серед основних проблем корпоративної звітності є проблема узагальнення інформації в цих звітах. Суть зазначеної проблеми полягає в тому, що характерні показники соціальної відповідальності виражаються переважно в якісній оцінці і не забезпечують свого грошового вираження, що потребує додаткової трансформації або перенесення в конкретний контекст у майбутньому. Як правило, менеджерам потрібна інформація, виражена в грошовому еквіваленті, яка відповідає основним вимогам якості інформації: надійність, зрозумілість, релевантність і можливість порівняння.

Така інформація, яка буде представлена в корпоративній звітності, буде корисною для керівників і стане основою для аналізу, планування та прогнозування, що дозволить представити зміст нефінансової звітності в узгодженій формі з фінансовою звітністю. У сучасному світі соціально відповідальне підприємництво є загальновизнаним правилом, якого дотримується значна кількість великих, середніх і навіть малих компаній у всьому світі. Враховуючи особливі соціально-економічні переваги соціальної відповідальності бізнесу, питання її розвитку є сферою особливої уваги органів державної влади багатьох країн світу та провідних міжнародних організацій. Одним із проявів такої спрямованості є розробка стандартів КСВ (соціальна відповідальність бізнесу) та заходи із залучення бізнесу до соціально відповідальної діяльності.

Процес корпоративної звітності має функціонувати як ефективний механізм інформування громадськості про фінансовий стан та соціальну відповідальність бізнесу. Завдяки широкій доступності інформації такий зворотний зв'язок є кроком

вперед до ефективного діалогу між компаніями та суспільством і побудови стійкого компромісного процесу з усіма групами зацікавлених сторін.

Ця інформація має бути прозорою, за умови, що вона не порушує юридичні чи комерційні зобов'язання. Це дозволяє створити сприятливі умови для переведення оцінки вартості підприємства в зручний для управління формат. Щоб поєднати нефінансову звітність з фінансовою, необхідно проаналізувати функціонування всього ланцюжка корпоративної звітності, починаючи від внутрішніх (управлінський персонал, рада директорів) і закінчуючи зовнішніми контактами (фондові аналітики, аудитори, спеціалізовані агентства).

Це дозволяє виявити всі протиріччя та конфлікт інтересів учасників цього ланцюжка. Підсумовуючи, хотілося б відзначити, що інтегровані звіти є новим явищем для більшості компаній, і хоча їх складання потребує пошуку нових методів як компаніями, так і аудиторами, проблем не виникає. Це неможливо подолати з огляду на досвід. Для того, щоб ця звітність стала реальністю для більшості підприємств, необхідно чітко розуміти, що її може створити повна система бухгалтерського обліку, а не окрема розробка окремих її підсистем.

У наш час багато країн ЄС, Азії та України запровадили правила, які вимагають від великих корпорацій розкривати нефінансові показники у своїх річних звітах. Ці звіти, які називаються нефінансовими звітами, є набором даних, які показують нефінансові показники, зокрема ті, що пов'язані з корпоративною соціальною відповідальністю або ESG (екологічні, соціальні та управлінські показники). Їх також називають звітами про сталий розвиток або корпоративну соціальну відповідальність. Згідно з дослідженням, проведеним Інститутом відповідальності інвесторів, приблизно 78% компаній у всьому світі створюють нефінансові звіти, і все більше компаній (40% у всьому світі) починають включати нефінансові показники у свої річні звіти. Експерти припускають, що за інтегрованою звітністю, яка поєднує фінансові та нефінансові дані, майбутнє звітності. Інтегровані звіти надають інформацію про фінансову та нефінансову інформацію компанії, її стратегію, досягнення та стиль управління, підкреслюючи при цьому зв'язок між цими аспектами в коротко-, середньо- та довгостроковій

перспективі. Звіт про управління – це документ, який містить фінансові та нефінансові дані, які характеризують поточний стан і майбутні перспективи розвитку компанії, а також розкривають її основні ризики та невизначеності, як зазначено в статті 1 Закону про БО. [19].

По-суті, Звіт про управління представляє ту інформацію, яка відсутня і не може бути представлена у фінансовій звітності, але суттєво може впливати на рішення користувачів. Такий Звіт є доповнюючим до фінансової звітності підприємства.

Він може бути представлений як:

окремий звіт. Цей варіант якраз містить Закон про бухоблік;

відокремлена частина більшого звіту підприємства в комплексі з фінансовою звітністю.

Такий варіант допускається у міжнародній практиці, наприклад це може бути частина інтегрованої звітності. Також Звіт про управління може мати іншу назву, наприклад «Коментар керівництва».

Подають Звіт про управління тільки великі та середні підприємства (ч. 7 ст. 11 Закону про бухоблік), при цьому останні мають поблажки – можуть включати до нього лише фінансову інформацію. Це суттєве послаблення, так як саме нефінансова інформація на практиці становить більшу частину даного звіту (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Звіт про управління за 2021 рік

Об'єкт порівняння	Тип підприємства			
	мікропідприємства	малі підприємства	середні підприємства	великі підприємства
Подача Звіту про управління	звільнені	звільнені	Подають, але мають право пропустити нефінансову інформацію	Подають у повному обсязі: фінансову та нефінансову інформацію
Класифікація підприємств: дотримується щонайменше 2 з 3-х критеріїв				
Балансова вартість активів, млн.євро	$\leq 0,35$	≤ 4	≤ 40	>40
	≤ 10	≤ 50	≤ 250	>250
	$\leq 0,7$	≤ 8	≤ 40	>40

На обов'язок подання Звіту про управління не впливає ніяк складання фінансової звітності за МСФЗ. Його подають усі: як МСФЗ-зобов'язані, так і ні. Інша справа, що більшу частину економіки України складають саме мікро- та малі підприємства, які звільнені від подачі цього звіту.

У 2019 році, в рамках спроби синхронізувати українське законодавство з європейським, українські компанії значного розміру були зобов'язані підготувати управлінський звіт за 2018 рік. Це призвело до 3-кратного збільшення кількості поданих звітів в Україні. у топ-100 найбільших компаній. Однак проблема полягає в тому, що ці управлінські звіти були зведені до простого бухгалтерського обліку – завдання, яке необхідно перевірити на відповідність нормативним актам. Це різко контрастує з європейською методологією, де нефінансові звіти створюються за безпосередньої участі вищого керівництва, а потім передаються як внутрішнім, так і зовнішнім зацікавленим сторонам. Також слід зазначити, що топ-менеджери несуть відповідальність за будь-які штрафи, які можуть виникнути внаслідок виключення нефінансових показників у річних звітах.

Для компаній, які приділяють увагу соціальній відповідальності, нефінансові звіти виконують роль пошуку сенсу та інструменту для досягнення наступних цілей:

- Демонструвати місію компанії.
- Показати співробітникам, в якій компанії вони працюють, інвесторам – в яку компанію вони інвестують, а партнерам – з ким вони співпрацюють.
- Забезпечити встановлення діалогу з громадськими організаціями та місцевими громадами.

Українські компанії також починають усвідомлювати значення звітності, зміщуючись від простого оприлюднення показників до розгляду концептуальних питань.

Звіт компанії – це основа для репутації, підвищення довіри та залучення інвестицій. Інвестори готові знижувати ризики в тому числі через якісну звітність. Зважаючи на переваги звітності, міжнародні компанії не просто збирають

статистичні дані, наприклад, проведено 4 круглих столи, але й демонструють свій вплив. Вони пояснюють, для чого і чому були проведені ці заходи, які результати були досягнуті та як це впливає на зацікавлених сторін.

Українські компанії поступово здійснюють перехід до більш осмисленої звітності. Кількість таких звітів зростає, і до кінця року з'явиться кілька нових звітів, зокрема серед ІТ-компаній.

Серед компаній, які готують звіти, є як державні (наприклад, Енергоатом), так і приватні (наприклад, Астарта, Нова пошта, Ашан, Соса Cola).

Україні популярними стандартами звітності є стандарти Глобальної ініціативи звітності (GRI). На міжнародному рівні компанії не вибирають жодного конкретного стандарту. Зі 300 компаній лише 10 обрали стандарти звітності, такі як GRI або секторальні стандарти. Приблизно 46% компаній використовують два або більше стандартів, а 25% не вказують жодних стандартів звіту.

Важливо зазначити, що лише 14% компаній звітують відповідно до міжнародного стандарту інтегрованої звітності, проводять зовнішню перевірку та надають такі звіти інвесторам.

У загальному, верифікація звітів є актуальною проблемою, оскільки лише 3% компаній заявляють про повну верифікацію соціальної та екологічної інформації.

В Україні компанія "Астарта" акцентує увагу на необхідності верифікації і вже кілька разів проводила таку процедуру. З іншого боку, "Енергоатом" обрав інший підхід, проводячи багато слухань та консультацій зі зацікавленими сторонами, щоб з'ясувати, чи рухаються вони у правильному напрямку. Результатом цього є документ "Книга запитань та відповідей", який групується за 34 категоріями.

Коли йдеться про показники звітності ESG, у першу чергу звертають увагу на екологічні проблеми. Приголомшливі 95% компаній мають порівняльні показники, тоді як 67% поставили вимірювані цілі в цій галузі. Соціальні питання посідають друге місце: 86% компаній надають соціальні показники. Ці показники

найчастіше розкривають рівень травм і аварій, і 40% компаній ставлять перед собою цілі. Однією з тенденцій, яка стає все більш поширеною у звітності, є дотримання Цілей сталого розвитку. Хоча підходи тут ще потребують вдосконалення, більшість компаній пишуть про всі 17 цілей і детально описують, що вони роблять для їх досягнення. Вважається хорошою практикою, коли комітет правління в компанії відповідає за питання КСВ. Відсоток компаній з таким комітетом вищий серед тих, хто готує інтегровані звіти, ніж тих, хто готує лише нефінансові звіти (71% порівняно з 42%). Важливо зауважити, що компанії, які обирають інтегровану звітність, частіше говорять про «створення цінності для всіх». В Україні лише 13% компаній у 2018 році підготували нефінансові звіти, згідно з дослідженням Центру розвитку CSR. Однак цього року все більше компаній починають готувати звіти, надихаючись досвідом своїх колег або на прохання материнських компаній та інвесторів. Звичайно, державні вимоги збільшили кількість звітів утричі. Деякі компанії вже почали збирати інформацію для звіту наступного року. Звітність має власний набір проблем, включаючи безліч показників і стандартів, величезні звіти із занадто великою кількістю інформації (наприклад, 200 сторінок або більше) і відсутність довгострокової стратегії звітності. Хоча є винятки, як-от «Нова пошта», яка наголошує на важливості довгострокової стратегії та вже знає, як виглядатиме її звіт наступного року, у звітах часто фокусується на іміджі компанії, а не на реальній ситуації, кризах та як вони вирішуються.

Переписаний текст: у сфері звітності збалансованість вважається фундаментальним принципом. Що стосується кризових тем, для компаній важливо не просто уникати обговорення проблеми, а детально розповісти, як вони подолали ситуацію та які внутрішні зміни були зроблені, щоб запобігти майбутнім подіям. Для невеликих компаній рішення звітувати чи не звітуватись на їхній розсуд. Проте з початку 21 століття спостерігається зростання тенденції дотримання протоколів Глобальної ініціативи звітності, і наразі понад 4000 суб'єктів господарювання публікують інформацію відповідно до цих стандартів.

Протоколи охоплюють низку управлінських аспектів, пов'язаних з економікою, навколишнім середовищем і суспільством, які наразі не включені в поточну систему бухгалтерського обліку, але в наукових колах були пропозиції щодо їх обліку. До таких протоколів належать: G4-EN14, у якому повідомляється про загальну кількість видів, занесених до Червоної книги МСОП та національного списку охоронюваних видів, ареали існування яких розташовані на території підприємства, у розбивці за ступенем загрози їхньому існуванню; G4-EN15, який повідомляє про прямі викиди парникових газів; G4-EN16, який повідомляє про непрямі енергетичні викиди парникових газів; G4-EN17, який повідомляє про інші непрямі викиди парникових газів; G4-EN19, який повідомляє про скорочення викидів парникових газів; G4-EN22, який повідомляє про загальну кількість викидів з урахуванням якості стічних вод і приймального споруди; G4-LA6, який повідомляє типи та рівень виробничого травматизму, професійних захворювань, втрачених днів, відсутність на робочому місці та загальну кількість смертей, пов'язаних з виробництвом, у розбивці за регіонами та статтю; G4-LA7, який повідомляє про працівників із високим рівнем травматизму та високим ризиком захворюваності, пов'язаної з їх професією; G4-LA9, де повідомляється про середньорічну кількість годин навчання на одного працівника з розбивкою за статтю та категорією працівника; і G4-LA10, який повідомляє про розроблені програми розвитку навичок і навчання впродовж життя

G4-LA10 вимагає, щоб звіти про навчання надавалися окремо для кожного працівника з розподілом за статтю та категорією працівників. G4-SO1 зобов'язує впроваджувати програми розвитку навичок і навчання протягом усього життя, які підтримують працевлаштування працівників і підтримку після кар'єри. Крім того, компанії повинні повідомляти про відсоток підрозділів, які вживають заходів для взаємодії з місцевими громадами. Це включає оцінку впливу на громаду та розробку програм, які підтримують ріст і розвиток місцевої громади.

Таким чином, у ході проведеного дослідження можна зробити висновок, що деякі аспекти інформації, яка надається компаніями в рамках корпоративної

звітності, не задовольняють інвесторів. Аналізуючи з точки зору корисності, рівень задоволеності інвесторів становить 50%, що наразі вважається недостатнім. Для вирішення цієї проблеми важливо буде підвищити рівень обізнаності інвесторів у показниках звітності в реальному часі, а разом з тим розширити та оптимізувати склад її показників. Інформація корпоративної звітності підприємства підвищує його конкурентоспроможність на ринку завдяки вдосконаленню системи управління персоналом, створює умови для ефективної системи охорони праці та охорони здоров'я.

Корпоративна звітність для менеджменту – це якісний перехід на новий рівень, в якому фінансова звітність і звітність про соціальну відповідальність об'єднані в новому форматі, що дозволяє об'єктивно оцінити ефективність і якість управління бізнесом. На даний час, в нашій країні небагато підприємств, які подають корпоративні звіти. Причинами можуть бути те, що є низький рівень корпоративної культури, відсутня класифікація належного чину, фінансовими витратами, адаптація стандартів соціальної відповідальності бізнесу до економічних умов нашої країни.

Таким чином, у рамках проведеного дослідження встановлено, що питання запровадження корпоративної звітності на вітчизняних підприємствах до кінця не вивчені та пов'язані з необхідністю пошуку шляхів їх вирішення.

1.3 Структура корпоративної звітності та характеристика її складових

Основна ідея створення корпоративної звітності зосереджена на стратегії компанії, наданні своєчасної, надійної та прозорої інформації для прийняття рішень, залученні зацікавлених інвесторів та стійкості бізнес-моделей компанії. Рекомендуємо розробити ряд вимог до складання та практичного впровадження корпоративної звітності у фінансово-господарській діяльності підприємств:

1. Форма та структура корпоративної звітності.
2. Ступінь регламентації та стандартизації.
3. Організація подання та публікації корпоративної звітності.
4. Бухгалтерський супровід.

1. Форма та структура корпоративної звітності диференційована, вона відображає інтегровану інформацію про фінансові та нефінансові аспекти роботи: статистичні, економічні, фінансові та соціальні показники, стратегії компанії, майбутні грошові потоки, вартість людського капіталу, стабільність. бізнес-модель. При побудові інтегрованого звіту необхідно враховувати вимоги системи управління, законодавчих органів та інших інституцій, які будуть покладені в основу розробки мережевих моделей звітів.

Його структура залежить від масштабів суспільства, організаційно-правової форми та соціальної значущості в суспільстві. Враховуючи наведені вище рекомендації щодо формування корпоративного звіту, пропонуємо таку структуру узагальнення даних про фінансову, соціальну та екологічну діяльність (табл. 1.3).[Додаток А]

Пропонована корпоративна звітність поєднує в собі основні розділи фінансової, податкової, статистичної, внутрішньої, соціальної звітності, які на даний момент розпорошені в різних формах. Структура такої звітності залежить від потреб системи управління та бізнес-моделі.

Питання узагальнення інформації в корпоративній звітності залишається актуальним, оскільки показники, що характеризують соціальну відповідальність, часто відображаються в якісних оцінках і не дають грошової оцінки, що потребує додаткових трансформацій або перекладу в конкретний контекст у майбутньому. Зазвичай необхідна для менеджерів інформація виражається в грошовій формі, що відповідає основним вимогам якості інформації: актуальності, достовірності, зрозумілості та порівнянності. Така інформація в корпоративній звітності буде корисною для керівництва та стане ключовим інструментом аналізу, планування та прогнозування. Це допомагає представити зміст нефінансової звітності в одиницях, які відповідають фінансовій звітності. Тому рекомендуємо показники соціальної, екологічної та економічної діяльності корпоративної звітності розділів III та IV подавати у вартісних одиницях. Корпоративна звітність у цій формі відповідає принципу «єдиного виразу» обліку соціальних показників.

Запропонована форма корпоративної звітності відповідної структури та змісту, результатом якої є достовірна, зрозуміла та порівнянна інформація, підвищує прозорість комплексної діяльності компанії. А в процесі інтеграції нефінансова звітність доповнюється низкою фінансових показників, сумісних між собою. Це забезпечує високу якість корпоративного управління.

Такий підхід сприяє розвитку глобальної корпоративної звітності, що дозволяє підприємству створювати вартість і створювати стратегічні перспективи. Сьогодні ряд світових компаній практикує підготовку таких звітів, хоча стандарти розробляються.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ

2.1 Нормативно-правове забезпечення підготовки корпоративної звітності

Запровадження корпоративної звітності в Україні було зумовлене нагальною потребою в реформуванні системи бухгалтерського обліку у зв'язку з розбудовою ринкових відносин, а також залученні іноземного капіталу, що вимагало забезпечення ключових користувачів необхідною інформацією.

Зазначений процес започаткований із прийняттям Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.1998 № 1706, якою передбачено, зокрема, створення системи національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку і звітності, гармонізованих із стандартами на міжнародному рівні з урахуванням економічно-правового середовища та ринкових відносин у країні.

Основні нововведення Концептуальної основи фінансової звітності редакції 2018 р. у частині корпоративної фінансової звітності, згідно з Глосарієм, полягають у такому:

- визначено сутність корпоративної фінансової звітності як об'єднаних фінансових звітів підприємств, пов'язаних між собою відносинами материнська компанія – дочірня компанія;
- надано уточнення щодо некорпоративної фінансової звітності, котра складається материнською компанією, або ситуації, коли можливе розкриття інформації про активи, зобов'язання, власний капітал, доходи й витрати материнської компанії в примітках до корпоративної фінансової звітності;

– визначено поняття комбінованої фінансової звітності як такої, що поєднує звітність двох або більшої кількості суб'єктів, не пов'язаних відносинами материнська компанія – дочірня компанія [23].

На положеннях чинної Концептуальної основи фінансової звітності базуються регіональні й національні системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності багатьох країн світу, в т. ч. законодавство ЄС і держав-членів. Так, законодавство Європейського Союзу ґрунтується на постулатах, визначених документами Ради з МСБО. Корисність фінансової інформації також є фундаментальним принципом директивних вимог ЄС.

Зокрема, Директивою 2013/34/ЄС “Про щорічну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність та пов'язані з ними звіти певних типів компаній” від 26.06.2013 прямо не визначено ключові якісні характеристики корисної фінансової інформації, зате всі вимоги, запроваджені цим документом, орієнтуються на забезпечення дотримання суб'єктами господарювання якісних характеристик корисної фінансової інформації, наприклад достовірність (п. 18; п. 3 ст. 4, розділ 2; ст. 9); доречність (пункти 18, 19); порівнянність (пункти 16, 19, 21) [24].

Порядок складання корпоративної звітності прописано в розділі 6 “Корпоративна фінансова звітність та звіти”, статтях 21–29 Директиви. Так, ст. 21 визначає підприємства, чия фінансова звітність підлягає консолідації та які підпадають під сферу дії положень, прописаних у розділі 6. Статті 22–28 містять порядок консолідації звітності, звільнення малих і середніх підприємств від консолідації, об'єднання всередині групи підприємств, облік часток участі асоційованих підприємств та складання приміток до корпоративної фінансової звітності. Зауважимо, що в ст. 2 розділу 1 надано визначення основних термінів і понять у сфері підготовки та оприлюднення фінансової звітності й корпоративної фінансової звітності, що застосовуються в Директиві [24].

Порівняльний аналіз понятійно-термінологічних апаратів у Директиві 2013/34/ЄС та в українському законодавстві дав можливість виявити відсутність низки термінів, таких як частка участі, ціна придбання, коригування вартості,

інвестиційні підприємства. Знайдені понятійно-термінологічні розбіжності вказують на необхідність удосконалення нормативно-правового забезпечення бухгалтерського обліку в Україні. Державне регулювання підготовки й оприлюднення корпоративної фінансової звітності в Україні зазнає впливу змін директивних вимог ЄС і міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) (рис. 2.1). [Додаток Б]

Із внесенням змін до ЗУ “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” істотно розширилося коло суб’єктів господарської діяльності, які мають складати фінансову звітність за МСФЗ. Відповідно до п. 2 ст. 12-1 Закону, до таких підприємств належать: підприємства, що становлять суспільний інтерес; публічні акціонерні товариства; підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення; підприємства, що провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України. Тобто до підприємств, що складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами, приєдналися підприємства, які становлять суспільний інтерес, і ті, що здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення [25].

Нормативно-правове забезпечення підготовки корпоративної звітності суб’єктами підприємницької діяльності України представлене, як бачимо на рисунку, національними й міжнародними стандартами. При цьому коло методологічних питань, що охоплюються національними стандартами, узгоджується з вимогами міжнародних, однак є значно вужчим.

Звільнення від консолідації фінансової звітності відбувається за умов, зазначених у ст. 23 Директиви 2013/34/ЄС. У вітчизняному законодавстві відповідні положення закріплені ст. 12 ЗУ “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” [25]. Отже, у вітчизняному законодавстві не прописані умови звільнення від консолідації фінансової звітності для середніх груп підприємств, оскільки відсутні критерії віднесення до груп об’єднань підприємств на відміну від Директиви 2013/34/ЄС (див. ст. 3 “Категорії компаній та груп”, пункти 5–7).

Окрім того, в українському законодавстві не закріплені норми, згідно з якими материнське підприємство звільнялося б від консолідації у випадках, коли збір інформації є обтяжливим і тягне за собою додаткові витрати; акції дочірнього підприємства утримуються материнським виключно з метою подальшого продажу; інформація щодо дочірніх підприємств є несуттєвою (як разом, так і кожного окремо).

2.2. Особливості складання корпоративної нефінансової звітності

Процес управління соціальною відповідальністю не можна вважати завершеним без створення комплексної соціальної звітності. Відповідно до Глобального договору ООН, нефінансова звітність, також відома як звітність про соціальний розвиток або звітність про сталий розвиток, — це задокументований набір даних від комерційної організації, який описує стан компанії, принципи та методи взаємодії з впливовими групами, а також результати дії компанії в економічній, соціальній та екологічній сферах суспільства. В Україні місцеві громади розглядають «корпоративний соціальний звіт» як публічний інструмент, який інформує акціонерів, співробітників, партнерів, клієнтів і суспільство загалом про те, наскільки компанія впроваджує соціальні стандарти, викладені в її стратегічних планах, а також як зміст, спрямованість, результати і досягнення її суспільної діяльності. Важливо зазначити, що нефінансова звітність відокремлених підрозділів транс регіональних економічних структур (ТРГС) є документом, який формується підприємством чи організацією без будь-якого зовнішнього впливу та призначений виключно для внутрішнього використання.

Стратегія соціальної відповідальності компанії є успішною, коли її зацікавлені сторони поінформовані про результати поставлених цілей. Переваги, які компанія отримує від розробки та випуску нефінансових звітів, наведені в [Додаток Ж]

Наразі більшість українських підприємств стикаються з проблемами формування нефінансової звітності через різні причини, серед яких: Керівники найвищого рівня ще не повністю усвідомили важливість впровадження нефінансової звітності у свою ділову практику. Підхід до СВ, який не є системним

чи стратегічним, вважається неадекватним. Багато керівників компаній мають помилкове почуття впевненості щодо отримання додаткових ресурсів для нефінансової звітності. Ця впевненість безпідставна і неточна. Враховуючи пропозиції керівників підприємств нафтогазового комплексу, можна буде подолати зазначені проблеми та ефективно оформити необхідну документацію. Звіт СВ є важливою складовою в управлінні соціально-економічним розвитком підприємства, що дозволяє аналізувати, порівнювати та оцінювати діяльність зі сталого розвитку відповідно до вимог законодавства, принципів корпоративного управління, стандартів діяльності та добровільних зобов'язань.

Коли компанія готує звіт, їй надається можливість оцінити власні стратегії, провести неупереджений аналіз впливу економічних, промислових і соціальних чинників на її результативність, а також визначити свою роль у соціально-економічному розвитку громади. Якщо процес нефінансової звітності організований належним чином і результати вміло використовуються, звіт може слугувати ефективним інструментом стратегічного управління діяльністю компанії.

Десять рекомендацій для підготовки звіту:

1. Визначте мету звіту і цільову аудиторію, для якої він призначений, наприклад, співробітників, оскільки звіт впливає на їх мотивацію.
2. Створіть робочу групу для підготовки звіту і визначте відповідальних осіб за кожен аспект.
3. Визначте зацікавлених сторін (стейкхолдерів) і проведіть опитування серед них, щоб визначити суттєві питання для звіту.
4. Зберіть необхідні дані згідно зі суттєвими питаннями і спробуйте структурувати звіт так, щоб він став посібником компанії зі сталого розвитку.
5. Зробіть звіт читабельним, додавши інформацію у форматі інфографіки та ілюстрацій, а також створивши фотобанк. Ілюстрації та фотографії не тільки доводять реальність ініціатив, але й візуально допомагають сприйняти всю інформацію.

6. Забезпечте баланс між наданою інформацією, включаючи потенційні негативні впливи компанії і пояснюючі заходи, які бізнес приймає для їх зменшення. Також надайте кейси компанії у форматі проблема, рішення, показники.
7. Демонструйте не лише цифри, а й вплив компанії на довкілля, економіку та суспільство.
8. Попросіть топ-менеджерів і менеджерів середнього рівня переглянути підготовлений звіт для затвердження та забезпечення їх володіння даними звіту.
9. Консультуйтеся з відділом PR щодо комунікаційного плану для звіту.

Комунікація повинна відбуватися на різних рівнях - зовнішній, внутрішній, електронний, друкований, включаючи презентації та зустрічі для співробітників.

Серед цікавих форматів можна виділити буклети про звіт, відео з використанням продукції компанії та можливостей доповненої реальності, а також реп-презентації про звіт.

Запитайте стейкхолдерів, включаючи співробітників, про їхні враження та зворотний зв'язок - це допоможе вдосконалити звіт. [31].

У світовій практиці прийнято декілька основних форм соціальної звітності [7]:

- комплексний звіт (метод Triple Bottom-Line, метод Лондонської групи порівняльного аналізу (London Benchmarking Group), метод групи корпоративного громадянства (Corporate Social Citizenship тощо);

- стандартизований звіт (AA 1000, SA 8000, GRI та інші).

Однак найпоширенішою формою звітності, яку використовують більшість українських компаній, що позиціонуються як соціально орієнтовані, є вільна форма. Це зазвичай випуск барвистих буклетів, в яких розповідається про благодійні програми, підтримку освіти, охорони здоров'я, культури, спорту та інші сфери. Компаніям така форма звітування здається зручною. Проте, значним недоліком цієї форми є неможливість верифікації звіту та порівняння його з іншими

подібними документами. Такі недоліки перешкоджають отриманню переваги від соціального звітування, оскільки ці звіти не визнаються вітчизняними та міжнародними організаціями. Зазвичай вони створені виключно для зовнішньої аудиторії, тому для досягнення повноцінності соціального звітування необхідно провести соціальний аудит - аналіз ефективності соціальних програм компанії та перевірку їх відповідності вибраним стандартам.

Стандартизований звіт є важливим документом, що має міжнародне визнання у глобальній спільноті. Він є інформаційним відображенням діяльності підприємства в сфері корпоративної відповідальності і сталого розвитку, і формується на основі систематичної внутрішньої і зовнішньої звітності. Стандартизований звіт може включати широкий спектр питань, які впливають на цінність бізнесу та прийняття стратегічних рішень заінтересованими сторонами.

У цьому звіті зазвичай розглядаються такі основні питання: внесок компанії у економіку країни та регіонів, де вона присутня, звертається увага на екологічні аспекти, етичність у веденні бізнесу, підтримку місцевих співтовариств та персоналу, а також корпоративну філантропію. Цей звіт надає можливість оцінити вплив компанії на соціально-економічний контекст та її здатність сприяти сталому розвитку.

Завдяки стандартизованому звіту компанія може проявити свою прозорість та відповідальність перед стейкхолдерами, а також забезпечити об'єктивну оцінку своїх досягнень. Це дозволяє залучити інвесторів, партнерів та клієнтів, які цінують корпоративну соціальну відповідальність, та забезпечує взаємодію з різними зацікавленими сторонами.

Найпоширенішими стандартами нефінансової звітності є ISO 14000, Social Accountability 8000 (SA 8000), Account Ability 1000 (AA 1000), проект Міжнародного стандарту із соціальної відповідальності ISO 26000 і Global Reporting Initiative (GRI).

Принципи соціальної відповідальності, розроблені Організацією Об'єднаних Націй, стали популярними серед бізнес-спільноти. Global Reporting Initiative (GRI), заснована в 1997 році, є відомою організацією, яка пропагує ці принципи. Цей

підхід ґрунтується на концепції сталого розвитку, що полягає в пошуку балансу між потребами поточного покоління в економічному добробуті, сприятливому навколишньому середовищі та соціальному благополуччі, а також потребами майбутніх поколінь.

Підготовка звітів у сфері сталого розвитку має на меті аналіз економічного, екологічного та соціального впливу діяльності підприємств та їх продукції чи послуг на зовнішнє середовище. З урахуванням переваг цього підходу, ми пропонуємо рекомендації щодо підготовки та поширення нефінансових звітів, розроблених на основі принципів GRI. При цьому слід враховувати особливості функціонування підприємств нафтогазового комплексу, а також той факт, що звіт буде розроблятися на рівні підприємства та поширюватися серед його стейкхолдерів. Це дозволяє спростити структуру та підходи до соціального звітування.

Основними складовими елементами звіту за стандартом GRI є:

1. Характеристика організації, що включає опис підприємства та його стратегії.
2. Інформація про підходи до управління.
3. Показники результативності в економічній, екологічній та соціальній сферах діяльності підприємства. Важливо зазначити, що розкриття цієї інформації має спрямовуватись на інтереси стейкхолдерів.

Тобто:

- Показники, що використовуються для характеристики економічної діяльності, мають на меті відображати вплив організації на економічне становище заінтересованих сторін, зокрема місцевої громади, а також загалом на економічну систему на місцевому рівні. Показники GRI повинні відображати економічну результативність на ринках присутності та непрямий економічний вплив. Наприклад, для підприємств нафтогазового комплексу Івано-Франківської області, які часто є ініціаторами формування населених пунктів, доцільно вказувати обсяги податкових надходжень до місцевих бюджетів, їх відсоткову частку у загальних надходженнях, кількість працівників, що походять з місцевої громади, середню заробітну

плату, порівняння цих показників з показниками на території функціонування тощо.

- Екологічна діяльність пов'язана з впливом підприємства або організації на живі та неживі природні системи, включаючи екосистеми, ґрунти, повітря і воду. У звітах підприємств можна також вказати технологічні особливості використання природних ресурсів та викидів, надати інформацію про відповідність основної діяльності екологічним вимогам та інші загальні аспекти. Важливо, щоб інформація, надана в соціальних звітах, відповідала інформації в екологічних паспортах відповідних територій. Для підприємств нафтогазового комплексу також доцільно навести інформацію про заходи, спрямовані на зменшення негативного впливу на довкілля.
- Соціальна діяльність відображає вплив господарюючої структури на соціальні системи, в межах яких вона діє. Показники нефінансового звіту, що описують соціальну результативність підприємства, повинні охоплювати такі аспекти, як організація праці та створення гідних умов для праці, права людини, заходи, спрямовані на сприяння соціально-економічному розвитку місцевої громади, відповідальність за якість продукції, виконаних робіт або наданих послуг тощо. У контексті даного дослідження цей блок показників є особливо актуальним. Для підприємств нафтогазового комплексу доцільно вказати обсяги виділених соціальних інвестицій, об'єкти інвестування, обсяг фінансової та волонтерської участі у проектах, що реалізуються, та обсяги сприяння стратегічному розвитку місцевих громад.

Для впровадження нефінансової звітності необхідно пройти ряд етапів, які включають: Мій перший крок — підготуватися до нефінансової звітності. Проводиться оцінка зрілості моделі соціальної відповідальності компанії. У формулюванні визначено основні компоненти, що обґрунтовують реалізацію соціальної відповідальності. Визначення елементів нефінансової звітності та вибір формату. Визначення цільової аудиторії передбачає надання чіткого пояснення того, хто є передбачуваними одержувачами або глядачами повідомлення чи продукту. Визначення змісту матеріалу та визначення підходу

до його подачі є вирішальним моментом розробки звіту. Вибір формату звіту має вирішальне значення. Проаналізовано процес підготовки звіту з метою визначення його основних особливостей. Для підтвердження інформації, представленої у звіті, створено форму перевірки. Вибір найбільш ефективного способу повідомити деталі про нефінансовий звіт. На цьому етапі надається вичерпний огляд процесу підготовки звіту, включаючи докладну інформацію про обмеження звітності, терміни публікації, розподіл ресурсів та іншу відповідну інформацію. Візьміться за завдання створити звіт, який зосереджуватиметься на нефінансових аспектах.

Процес реалізації стратегії соціальної відповідальності вимагає кількох етапів. По-перше, має бути створено робочу групу, відповідальну за реалізацію стратегії, а також команду для складання звіту. Важливо залучати до цього процесу сторонніх експертів. По-друге, збір даних має вирішальне значення. Це включає ідентифікацію джерел інформації, перевірку та скорочення даних до певного формату та обробку даних. По-третє, звіт має бути письмовим. По-четверте, для перевірки звіту необхідно провести внутрішній соціальний аудит. Поширення нефінансового звіту є одним із найважливіших етапів у процесі соціальної звітності. Ефективність цього етапу має вирішальне значення для визначення переваг, які можна отримати від звіту. Цей етап включає вибір відповідної форми та каналів для публікації, презентацію звіту та встановлення зворотного зв'язку з цільовою аудиторією. Важливо, щоб процес нефінансової звітності був реалізований на належному рівні та відповідно до запропонованих етапів. Це ключова умова ефективного управління соціальною відповідальністю компанії перед місцевою громадою. Крім того, важливо, щоб звіти всіх підприємств і організацій, які входять до однієї TRGS, розроблялися за одним стандартом і представлялися узгоджено. Нефінансовий звіт поширюється серед зацікавлених сторін компанії, таких як працівники та місцева громада, через різні джерела інформації, включаючи місцеві ЗМІ, масові заходи та веб-сайт компанії.

Першим кроком у створенні соціального звіту для компанії є збір перевірених і стандартизованих звітів від окремих підприємств. Для ефективного виконання запропонованих заходів вкрай важливо, щоб відповідальні керівники та виконавці володіли необхідними знаннями та навичками. На думку професіоналів і практиків ІІ, менеджери, відповідальні за реалізацію цієї концепції, повинні володіти певними ключовими якостями. Ці якості включають відкритість до нових ідей, а також заохочення колег до застосування інноваційних методів і підходів до роботи. Вони також повинні розуміти потреби та важливість кожного члена суспільства, включаючи уряд, бізнес, соціальних партнерів і громадянське суспільство, а також їхні стосунки. Крім того, вони повинні бути в змозі будувати партнерські стосунки як всередині структури управління, так і з зовнішніми гравцями на основі міждисциплінарного підходу, стратегічних мереж і альянсів. Вони повинні вміти правильно визначати стейкхолдерів, будувати відносини з внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами, вести діалоги та балансувати конкуруючі вимоги. Також важливо, щоб вони розуміли та поважали різні ситуації та вміли орієнтуватися в різних умовах. Нарешті, вони повинні мати стратегічний погляд на бізнес-середовище. [8].

2.3 Вдосконалення процесу підготовки та змістового наповнення корпоративної звітності на основі зарубіжного досвіду

Ми живемо в багатовимірному світі, де численні ресурси та зв'язки сприяють всебічному розумінню впливу організації та історії створення цінності. Лише розуміючи взаємозв'язки між цими ресурсами та відносинами, можна зрозуміти повну картину. Тому важливо дивитися на корпоративну звітність з ширшої точки зору, зосереджуючись на фінансовій інформації та інформації про сталий розвиток серед інших міркувань [1]. У сучасних умовах розвиток корпоративної звітності визначається більшою увагою до проблем сталого розвитку та оцінки вартості бізнесу, його інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності. Останні виклики світової фінансової кризи, зростання геополітичної напруги, зростання

ризиків для бізнесу та зростання конкуренції призводять до потреби зацікавлених сторін у глибокій, концентрованій та якісній інформації про діяльність суб'єктів.

Можливостей традиційного бухгалтерського обліку та корпоративної звітності стає недостатньо для задоволення інформаційних запитів різних користувачів, які на її основі приймають стратегічні рішення. Одним із найперспективніших шляхів вирішення цієї проблеми є розробка концепції інтегрованої звітності, що поєднує сучасні тенденції зовнішнього середовища та потреби ділових партнерів. Концепція створена відповідно до стратегічних цілей компанії та її бізнес-моделі, є перспективною, відображає взаємозалежність між результатами діяльності організації та їх різноманітними наслідками та спрямована на розкриття інформації про створення цінностей компанії. У сучасному бізнес-середовищі на створення корпоративної вартості все більше впливають ринкові зовнішні ефекти, які важко виміряти в грошовому еквіваленті.

Для створення вартості компанії покладаються на нематеріальні активи, такі як корпоративна репутація, людський капітал і ноу-хау. До 1990-х років більшість ринкової капіталізації компаній складалася з матеріальних активів, оскільки такі активи були ключовим фактором успіху в процесі створення вартості. Ситуація змінилася після 2000-х років, коли технологічна та соціальна еволюція призвела до значного (і іноді руйнівного) економічного розвитку, а нематеріальні активи стали ключовим фактором у процесах створення вартості.

Перші інтегровані звіти були опубліковані на початку 2000-х років інноваційними корпораціями, які не мали загальноприйнятих стандартів та єдиної структури звітності. Кожен звіт є унікальним і відображає бачення кожної організації щодо вмісту, який покращить розуміння читачами компанії. У грудні 2013 року Міжнародна рада з інтегрованої звітності (IIRC) випустила Міжнародну структуру інтегрованої звітності (IR Framework), щоб надати організаціям рекомендації щодо змісту інтегрованої звітності. У січні 2021 року було оголошено про зміни в рамках IR для забезпечення ефективної звітності. Рамкова концепція IR [2] пояснює концепції інтегрованої звітності та лежить в основі роботи IIRC. Він

визначає ключові поняття, керівні принципи та елементи змісту, якими керується підготовка та представлення інтегрованого звіту.

Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC) заявила, що за інтегрованою звітністю майбутнє корпоративної звітності. З моменту заснування IIRC у 2010 році за підтримки IFAC кількість організацій, які використовують інтегровану звітність для надання інформації про створення цінності, зросла, і вже понад 2500 компаній у понад 70 країнах використовують інтегровану звітність [3]. Інтегрована звітність — це спосіб створити більш узгоджену корпоративну систему звітності, яка відповідає потребі в єдиному звіті, який надає комплексне уявлення про здатність організації створювати цінності. Інтегровану звітність можна використовувати як « парасольковий » звіт для широкого кола звітів і звітів всередині організації, забезпечуючи більший взаємозв'язок між різними звітами. IFAC також рішуче підтримує реалізацію Міжнародної ради з інтегрованої звітності та її Концепції [4].

Провідні організації в усьому світі використовують IR-структури для передачі своїх історій про створення цінності, причому кількість організацій, які звертаються до інтегрованої звітності, стрімко зростає з кожним роком. Глобальна карта впровадження IR Framework IIRC [5] надає регулярно оновлену інформацію про кількість компаній у всьому світі, які посилаються на рамки IR і дотримуються їх. Інтегрована звітність впроваджена в усьому світі. IIRC визначає країни-лідери у впровадженні інтегрованої звітності [Додаток В]

Європейська комісія описує інтегровану звітність як «крок вперед» по відношенню до директиви щодо нефінансової звітності. ІЧ-мережі працюють у таких країнах, як Франція, Німеччина, Італія, Нідерланди, Туреччина, Швейцарія та Великобританія.

IR Framework було розроблено в основному для приватного сектору, комерційних компаній будь-якого розміру, але також використовується державним сектором і некомерційними організаціями. Наступні приклади ілюструють різноманітність розмірів, спеціалізацій і місць, де ці нові принципи звітності застосовуються до організацій державного сектору, які запровадили інфраструктуру [Додаток Г]

Усі наведені приклади є суб'єктами державного сектору, які успішно звітують за допомогою IR-структур протягом кількох років.

Можна виділити три класи пільг.

По-перше, є внутрішні переваги, включаючи кращі внутрішні рішення щодо розподілу ресурсів, більш активну співпрацю з акціонерами та іншими зацікавленими сторонами та зниження репутаційного ризику [11].

По-друге, це задоволення потреб звичайних інвесторів, яким потрібна інформація ESG, відображена в перевагах зовнішнього ринку, включаючи індекси стійкості, а також інформаторів, яким потрібна точна інформація про нефінансові компанії.

По-третє, це регуляторний ризик-менеджмент, включаючи готовність до можливої хвилі глобального регулювання, реагування на запити фондового ринку та участь у переговорах щодо розробки рамок і стандартів [12].

Порівняльний аналіз інтегрованої звітності в десяти країнах, проведений Р. Еклзом, М. Крзусом і К. Солано [13], досліджує, якою мірою компанії в усьому світі використовують IR-фреймворки для підготовки своїх звітів, а також їх якість і зміст. Звіти країн відрізняються з Автори статті відібрали для дослідження п'ять компаній із таких країн: Бразилії, Франції, Німеччини, Італії, Японії, Нідерландів, Південної Африки, Південної Кореї, Великої Британії та США. Шкала від одного до трьох була використана для оцінки п'яти сфер розкриття інформації: важливість, ризику та можливості, стратегія та розподіл ресурсів, ефективність та перспективи.

Нідерланди та Південно-Африканська Республіка були єдиними двома країнами, які зайняли високі позиції за всіма показниками, тоді як Сполучені Штати мали низькі рейтинги за всіма показниками. Південна Африка є єдиною країною, де інтегрована звітність є обов'язковою за принципом «виконуй або пояснюй», з меншою кількістю судових процесів і принциповим режимом звітності. Слід зазначити, що різниця в загальних і конкретних балах між Південною Африкою та Нідерландами дуже мала. У всіх облікових записах, крім Outlook, Південна Африка займає перше місце, Нідерланди – друге, Німеччина – 2,68 і Нідерланди – третє – 2,48. Ці закони та нормативні акти чітко визначають,

що повна звітність не є обов'язковою. З ними Південна Африка займає високі позиції, але без них Нідерланди високі, а США бідні [60].

Першою інтеграцію запровадила ПАР.

Звітність як зобов'язання для компаній, зареєстрованих на Йоганнесбурзькій фондовій біржі (JSE).

Протягом останніх дев'яти років EY замовляла дослідження Excellence in Integrated Reporting, щоб заохотити досконалість у інтегрованій звітності. інвесторів та інших зацікавлених сторін провідними південноафриканськими компаніями [14].

100 найкращих компаній JSE, які зареєстровані на біржі, за ринковою капіталізацією станом на 31 грудня 2019 року, були включені для розгляду за стандартами досконалості якості інтегрованої звітності.

Повні 10 рейтингів у порядку [15]:

Nedbank Group

Kumba Iron Ore

Redefine Properties

Netcare

Vodacom Group

Sasol

Impala Platinum Holdings

Truworths International

Standard Bank Group

Anglo American Platinum

Згідно з опитуванням Excellence in Integrated Reporting, 22 компанії отримали оцінку «Відмінно» порівняно з 23 у 2019 та 2018 роках. 29 компаній отримали оцінку «Добре» порівняно з 28 у 2019 році та 24 у 2018 році (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Рейтинг 100 найкращих компаній JSE за якістю інтегрованих звітів

Ранг	2020	2019	2018
Відмінно	22	23	23
Середній	29	28	24
Прогрес	49	49	53

«Відмінні» інтегровані звіти мають стратегічну спрямованість, наголос на створенні цінності та високий рівень зв'язку між представленими елементами. 3 інтегровані звіти отримали відзнаки відповідно до 2019 року.

Якість інтегрованих звітів «Відмінно» продовжує покращуватися. «Відмінні» звіти мають: чітку стратегічну спрямованість, наголос на створенні цінності, високий рівень зв'язку між різними представленими елементами, послідовний наратив створення цінності. Незначне покращення в тих інтегрованих звітах, оцінених як «Середній» або «Прогрес, якого необхідно досягти».

ЕУ Africa підсумувала у своєму звіті «Досконалість інтегрованої звітності 2020» позитивні та негативні тенденції у розвитку інтегрованої звітності в південноафриканських звітах (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Позитивні тенденції у звітності та сфери, які можна покращити

Позитивні тенденції	<p>Розкриття інформації про винагороду пов'язане зі стратегічним прогресом та/або іншими результатами.</p> <p>Розкриття інформації про управління інтегровано в розповідь про створення вартості.</p> <p>Корисна інформація про наслідки пандемії Covid-19.</p> <p>Збільшення використання Цілей сталого розвитку ООН.</p> <p>Краща інтеграція фінансової інформації з розповіддю про створення цінності.</p>
Негативні тенденції	<p>Нечітке розмежування між коротко-, середньо- та довгостроковими стратегіями.</p> <p>Недостатній зв'язок між ключовими показниками ефективності та поясненням того, як ведеться бізнес.</p> <p>Відсутність уваги до того, як поточна діяльність вплинула на майбутню доступність ресурсів.</p> <p>Загальні пояснення різних компромісів між столицями.</p> <p>Недостатнє пояснення цінності, яку бізнес хоче створити для себе та інших.</p>

Деякі з переваг підготовки інтегрованих звітів, на які посилаються досвідчені південноафриканські журналісти, представлені в [Додаток Д]

Комплексна звітність приносить користь усім зацікавленим сторонам, зацікавленим у здатності компанії створювати цінності, включаючи співробітників, клієнтів, постачальників, ділових партнерів, місцеві громади, законодавців, регуляторів і політиків, але вона не адресована безпосередньо всім зацікавленим сторонам.

Організації, які можуть отримати користь від інтегрованої звітності:

– Організації – Інтегрована звітність допомагає організаціям всебічно зрозуміти та звітувати про свій вплив і те, як вони створюють цінність. Це покращує відносини з усіма зацікавленими сторонами, знижує вартість капіталу та сприяє покращенню довгострокової ефективності та стійкості.

– Інвестори та інші ключові зацікавлені сторони, такі як клієнти, співробітники та регулятори – інтегрована звітність забезпечує всебічне розуміння бізнесу та його перспектив у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі, зокрема сприяючи прийняттю обґрунтованих інвестиційних рішень.

- Суспільство – підвищення ефективності бізнесу та інвесторів підвищує економічне процвітання, тоді як належний облік та управління всім капіталом у коротко-, середньо- та довгостроковій перспективі сприяє сталому розвитку та фінансовій стабільності [18].

За останні десятиліття концепція звітності радикально змінилася: від традиційної фінансової звітності до різних видів звітності, пов'язаної з соціальною та екологічною діяльністю (наприклад, звітність про корпоративну соціальну відповідальність, звітність про сталий розвиток тощо), а також фінансова та фінансова інтеграція непідприємницької діяльності. інформація в інтегрованому звіті. Сьогодні стає очевидним, що традиційна фінансова інформація не може задовольнити інформаційні потреби всіх зацікавлених сторін. Інтегрований звіт є наступним поколінням річного звіту, оскільки він дозволяє зацікавленим сторонам оцінити організацію та її майбутнє більш комплексно.

Комплексний звіт містить чіткий і стислий звіт про історію створення цінності організації. Він містить детальну інформацію про поточний стан організації, а також її стратегічні цілі та шляхи їх досягнення. Користувачі повинні мати можливість оцінити позитивну та негативну цінність, яку організація створює з часом для себе, своїх зацікавлених сторін та навколишнього середовища.

IRС виділяє такі країни-лідери у впровадженні інтегрованої звітності, як Бразилія, Велика Британія, Південна Африка, Індія, Японія, Малайзія, Сінгапур, Австралія та Нова Зеландія.

У своїх дослідженнях Роберт Г. Еклс, Майкл П. Круз і Карлос Солано можуть згрупувати країни в три категорії залежно від якості розкриття інформації: висока (Німеччина, Нідерланди та Південна Африка), середня (Франція, Італія, Південна Африка). Корея та Великобританія) та Low (Бразилія, Японія та США).

Великі прогалини в якості інтегрованої звітності в усьому світі вказують на те, чи компанії в одній країні краще дотримуються Керівних принципів і елементів змісту IR frameworks, ніж компанії в інших країнах. Враховуючи відсутність загальноприйнятих і обов'язкових стандартів інтегрованої звітності, можна стверджувати, що компанії опублікували інтегровану звітність, навіть якщо вони продемонстрували неправильне розуміння концепції. На основі цього факту Р. Еклз, М. Круз і К. Солано [13] дали три рекомендації.

По-перше, з чітким акцентом на роботі Південноафриканського комітету з інтегрованої підзвітності, створення глобальної цільової групи для узагальнення передового досвіду на трьох географічних рівнях: глобальному, регіональному та національному, спираючись на досвід Південної Африки. Ця робоча група також може визначити найкращі практики для конкретних секторів. Інвестиційне співтовариство має бути залучене до цієї цільової групи, оскільки воно є об'єктом інтегрованої звітності, і його інформаційні потреби слід добре розуміти.

По-друге, IRС також має співпрацювати з постачальниками інформації, щоб підтримувати глобальну базу даних найкращих практик і прикладів, а також забезпечувати інтерфейс із розробниками програмного забезпечення для доступу,

аналізу, співпраці та розповсюдження, чи то веб-сайт, чи програмний продукт. ресурс. географічне та промислове значення.

По-третє, Глобальна цільова група та ІІРС повинні чітко дати зрозуміти, що інтегрована звітність — це набагато більше, ніж паперовий чи електронний документ, навіть якщо вона є основою нашого аналізу. Також важливо розуміти найкращі методи «звітування», а не просто «звітування».

Малоймовірно, що багато інших країн, якщо такі є, підуть за Південною Африкою та запровадять інтегровану звітність, принаймні в короткостроковій перспективі. Таким чином, найкращий спосіб прискорити його впровадження — мотивувати корпоративне та інвестиційне співтовариство прийняти та мобілізувати якість інтегрованої звітності для себе та суспільства в цілому.

Майбутні дослідження можуть бути зосереджені на міжкультурних порівняннях впровадження ІІ та його впливу на створення цінності. Необхідний подальший аналіз характеристик фірми та детермінант впровадження інтелектуальної власності, її якості та якості управління, а також реакції ринку на таке впровадження. Крім того, необхідно дослідити, як відображення інтелектуального капіталу та інших форм капіталу в ІІ сприяє створенню вартості в довгостроковій перспективі. Крім того, необхідне детальне вивчення думки інвесторів про ІІ. І останнє, але не менш важливе, вимірювання якості ІІ також виглядає підозрілим.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ КОРПОРАТИВНОЇ ЗВІТНОСТІ В ДОСЯГНЕННІ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

3.1 Фінансовий та економічний аналіз показників корпоративної звітності

Класична модель корпоративної звітності не відповідає сучасним вимогам, оскільки з моменту створення класичної моделі фінансової звітності суб'єктів господарювання відбулися значні зміни в методах і цінностях ведення бізнесу, а також у середовищі в якими вони створені. організації ведуть власну господарську діяльність. Сьогодні очікується, що корпоративна звітність не просто показуватиме фінансові показники минулих подій. Оскільки соціальні інвестиції зростають з кожним роком, більшість інвесторів більше цікавляться нефінансовими показниками.

Світова спільнота дійшла висновку про необхідність інтегрованої звітності як нової тенденції розвитку світу. Основна ідея полягає в тому, що комплексна звітність орієнтована на стратегію компанії. Оскільки основною функцією звітності компанії є надання чіткої та надійної інформації для прийняття рішень, пов'язаних зі змінами у світі, очікується, що звітність забезпечить комплексне відображення діяльності компанії – стратегії, ризиків, стійкості. бізнес-моделі компанії. 2 серпня 2010 р. рішенням Глобальної ініціативи зі звітності (GRI) та Проекту принца Уельського у сфері звітності про сталий розвиток (A4S) було створено Міжнародний комітет з інтегрованої звітності, а 1 липня 2010 р. була створена Міжнародна комісія. Інтегрована звітність (IIRS) [2].

Розвиток національної мережі Глобального договору ООН стимулював нефінансову звітність в Україні, оскільки публікація щорічного Звіту про хід впровадження принципів Глобального договору є одним із взятих зобов'язань. Підписання глобальної угоди. Зокрема, 90% нефінансових звітів, опублікованих в Україні за останні роки, – це звіти учасників Глобального договору. Однак

інформування громадськості про екологічні, економічні та соціальні досягнення бізнес-середовища не стало загальноприйнятою практикою [3].

Значний внесок у розвиток корпоративної соціальної звітності та звітності про сталий розвиток зробила Глобальна ініціатива звітності (GRI), на основі якої понад 1500 відомих компаній світу випускають нефінансову звітність («BASF», «Phillips», «Novo Nordisk», «United Technologies Corporation», «American Electric Power», «Rabobank», «Aviva», «BT», «HSBC»). Лише 5 компаній в Україні («СКМ», «Оболонь», «Ernst&Young», «Арселор Міттал Кривий Ріг», «Платинум Банк») готують звітність за комплексною системою GRI3, інші компанії використовують такі форми, як звіти про виконання, соціальний звіт, звіт про корпоративну відповідальність, екологічний звіт [4].

Компанії самостійно обирають формат, розділи та структуру звіту. Дослідження практики оприлюднення нефінансових звітів в Україні за 2017-2021 рр. дозволило визначити, що частка звітів про прогрес становить 91,5%, а звітів за стандартом GRI – лише 8,5%. У 2019 році в Україні було подано 56 соціальних звітів, у 2020 році кількість нефінансових звітів значно зменшилася – 15 звітів, у 2021 році зросла майже вдвічі – 35. Лише 8,3% компаній публікують окремі нефінансові звіти, 13,2% показали регулярні екосоціальні показники у фінансовому звіті [5].

За даними Центру розвитку КСВ, середній рівень прозорості українських компаній склав 14%. Середній рівень розкриття інформації найбільших банків України становить 20%, що є найвищим показником серед оцінюваних секторів з початку 2019 року (ІТ-сектор – 10,4%; агробізнес – 13,8%; фармацевтика – 10%). Ці показники свідчать, що компанії не надають зацікавленим сторонам достатньої інформації про КСВ. Лише 10% зі 100 найбільших за чистим прибутком компаній в Україні готують та публікують нефінансові звіти.

Для порівняння: з 250 найбільших компаній розвинених країн 80% готують такі звіти; в країнах, що розвиваються, з 2200 компаній - 45%. Частка вітчизняних соціально відповідальних бізнес-компаній становить 11% ВВП. Це пов'язано з недостатньою активністю українських компаній у питаннях корпоративної

соціальної відповідальності та відсутністю відповідної концепції на державному рівні [6].

У процесі аналізу інтегрованої звітності необхідно визначити, чи відповідає існуюча практика у сфері публікації інтегрованого звіту сталого розвитку в Україні кращим практикам іноземних компаній. Так, для порівняння ми обрали вітчизняний агропромисловий холдинг «Астарта-Київ» [10] та іноземну компанію «Nestly» в Україні [11]. Дослідження проводилося за такими параметрами: видимість звітів та прозорість інформації, права людини, навколишнє середовище, інформація про стейкхолдерів, продукцію, споживачів, постачальників, підтримка проблемних груп та благодійність, боротьба з корупцією.

Видимість і розкриття. Перша сторінка звітів компаній "Астарта-Київ" і "Nestle" зовсім інша. Якщо іноземна компанія в Україні орієнтується на яскравість і різноманітність, сімейне щастя, то українська – на мінімалізм. Ця сторінка відповідає назві звітів.

Бо «Астарта-Київ» дає стандартну назву свого звіту «Звіт про сталий розвиток», а «Nestly» – «Створення спільних цінностей». Вже з першої сторінки користувачі інформації можуть дізнатися, яка компанія більш віддана суспільству.

Дивлячись на зміст звітів, можна побачити значні відмінності. Якщо у звіті компанії «Астарта-Київ» контент виглядає формальним і рутинним (складається з глав і розділів), то в «Nestly» продукти з цим зображенням. У вітчизняному агропромхолдингу інформація розкривається чіткіше, тому що структура департаменту спеціально розкрита, щоб було видно потрібну інформацію, а в іноземному – узагальнені слова «вода», «сільський розвиток», «здоровий спосіб життя».

Права людини. У звітах двох компаній наявна інформація щодо прав людини, водночас ця інформація розкрита неповно. У звіті першої компанії лише у додатках до звіту зазначено, що вони дотримуються прав людини відповідно до Глобального договору, у другій цьому питанню присвячена рубрика «Наші люди та дотримання стандартів», проте розкривається інформація щодо надання робочих місць,

правильного харчування та здорового способу життя. Це значно краще, аніж взагалі не розкривати таку інформацію, як це робить «Астарта-Київ».

Довкілля. Інформація щодо довкілля розкрита у обох компаній, але у кожній по-різному. Якщо у звіті компанії «Астарта-Київ» зображено малюнок охорони навколишнього середовища та перелічено пункти названої «охорони», то ніяк неможливо прослідкувати, як саме це відбувається, оскільки надалі наводиться інформація лише щодо фактичного використання заводами природних ресурсів.

Одночасно у звіті компанії “Nestlй” відображено реальну користь для навколишнього середовища. Наводиться числова інформація щодо показників використання природних ресурсів у попередньому році, мета, яку необхідно досягти у наступному, а також реальні показники. Таким чином, видно оптимізацію діяльності компанії щодо використання природних ресурсів.

Порівняльна характеристика звітів наведена в [Додаток І]

Як бачимо, обидві компанії не мають ідеального звіту, проте кожна прагне якомога повніше розкрити свою діяльність. В деяких випадках інформація, яка наведена у змісті, є нерозкритою у звіті. Інформація щодо благодійної допомоги наведена лише у «Астарта-Київ» і лише за одним напрямом діяльності.

3.2 Аналіз соціальних та екологічних показників корпоративної звітності

Надання соціальної звітності не суперечить МСФЗ, оскільки відповідно до п. 14 МСБО 1 «Подання фінансової звітності» суб'єкти господарювання можуть надавати крім фінансової звітності й інші документи, особливо за видами економічної діяльності. важливі чинники навколишнього середовища та персонал є важливою групою користувачів таких звітів. Європейський Союз і Сполучені Штати надають різні звіти, щоб інформувати своїх користувачів про інформацію, яка не відображається у фінансовій звітності. Прикладами таких звітів є звіт про інтелектуальний капітал, звіт про додану вартість, звіт про викиди в навколишнє середовище, корпоративний соціальний звіт тощо. Оскільки кожен із цих звітів містить інформацію різного обсягу та змісту, такі звіти бажано групувати.

Таким чином, рекомендується наступна класифікація всіх звітів, що містять нефінансові дані про діяльність організації:

- Національні стандарти бухгалтерського обліку, МСФЗ (IAS/IFRS) або GAAP США (наприклад, звіти про додану вартість, звіти про інтелектуальний капітал, звіти про зайнятість, звіти про корпоративне управління, екологічні звіти тощо)
- інтегрований звіт, що містить усі фінансові та нефінансові дані суб'єкта господарювання (звіт про сталий розвиток, соціальний звіт тощо). Наприклад, звіт про додану вартість показує інформацію про вартість, створену працівниками організації.

Найпоширенішим способом визначення доданої вартості є різниця між виручкою від реалізації та вартістю придбаних матеріалів і послуг. Завдяки такому звіту загальна додана вартість працівників, кредиторів, інвесторів, держави тощо. Можна оцінити розподіл між Крім того, це дозволяє суб'єкту господарювання розрахувати, скільки коштів залишилося для реінвестування [10].

Також звіт про додану вартість для інвесторів та акціонерів дає можливість оцінити ефективність використання ресурсів компанії для виробництва та реалізації продукції. Приклад такого звіту наведено в [Додаток К] на прикладі міжнародної логістичної компанії «ІМПЕРІАЛ».

Деякі іноземні компанії почали повідомляти про значний розрив між ринковою та балансовою вартістю компаній, який значно зріс за останні 20 років через неможливість відобразити інформацію про інтелектуальний капітал у системі бухгалтерського обліку. на інтелектуальний капітал (найбільше їх використовують датські та іспанські компанії).

Це пов'язано насамперед з неможливістю визначення повного складу інтелектуального капіталу, а також його достовірної та точної оцінки. У зв'язку з цим у звіті широко використовуються фінансові та нефінансові показники для надання інформації про людський капітал (витрати на навчання та підвищення кваліфікації працівників, витрати на наймання персоналу, рівень соціальної захищеності працівників, оцінка компетентності та кваліфікації персоналу,

винагороди та заохочення працівників тощо) та структурний капітал (оцінка клієнтської бази, вартість бренду, витрати на дослідження та розробки, наявність ноу-хау, патенти, промислові розробки, екологічні витрати тощо) та інтелектуальний капітал як ключові структурні елементи. Використання такого звіту дозволяє оцінити сильні та слабкі сторони підприємства, визначити його потенціал, а також точно обґрунтувати ринкову вартість підприємства.

Використання окремих звітів як додатків до фінансової звітності (звітів про додану вартість інтелектуального капіталу, екологічних звітів тощо для їх підготовки). Однак слід зазначити, що стандартні методиками таких звітів не розроблені урядом, органами різних країн або міжнародними професійними організаціями. Одним із небагатьох винятків є Данське торгове агентство, яке розробило рекомендації щодо звітності про інтелектуальний капітал, згідно з якими звіт про інтелектуальний капітал має складатися з чотирьох частин:

- «опис інтелектуальних ресурсів підприємства», за допомогою якого у звіті пояснюються основні цілі управління та які інтелектуальні ресурси для цього необхідно витратити;

- «проблеми управління», за допомогою яких адміністрація підприємства визначає, як взаємопов'язані інтелектуальні ресурси, які з них найбільш необхідні для реалізації цілей суб'єкта господарювання (визначення бізнес-моделі підприємства);

- «ініціативи», тобто, визначення конкретних дій для реалізації запланованих цілей, які цілі є пріоритетними тощо;

- «індикатори»), за допомогою яких вище керівництво оцінює економічні результати використання інтелектуального капіталу [14].

Усі перераховані вище звіти, які є доповненням до фінансової звітності, вирішують лише конкретні завдання для конкретних користувачів, але вони не можуть вирішити всі проблеми, які постають перед звітністю в цілому, зокрема: повна достовірність наданих даних; прозорість інформації про результативні показники; надавати ретроспективну та перспективну інформацію про господарську діяльність; відобразити взаємозв'язок між ефективністю бізнесу та

корпоративною соціальною відповідальністю; розкриття інформації про стратегію суб'єкта господарювання та шляхи її реалізації тощо.

Усі ці проблеми покликані вирішити за допомогою корпоративної соціальної звітності, використання якої набуває популярності у світі. Так, за результатами дослідження Ernst & Young і Center for Corporate Citizenship Бостонського коледжу в 2013 році було встановлено, що близько 95% усіх компаній, включених до рейтингу Fortune Global 250, створюють комплексні звіти для стейкхолдерів [9].

Наприклад, у Південній Африці з 2010 року всі біржові компанії зобов'язані публікувати такі звіти. Крім того, на сучасному етапі у понад 30 країнах світу державні органи чи фондові біржі мають вимоги щодо подання звітів про сталий розвиток [7, 6]. Небагато компаній в Україні публікують комплексні звіти. Зокрема, його реалізують лише великі вітчизняні підприємства, діяльність яких спрямована не лише на вітчизняних, а й на зовнішніх споживачів. Крім того, слід зазначити, що таких компаній в Україні досить мало, кілька десятків. Зокрема, корпоративну соціальну звітність впроваджували такі вітчизняні суб'єкти господарювання: «ДТЕК», ВАТ «Оболонь», Соса-Сола, група компаній «ВІДІ Груп» та ін.

На основі аналізу соціальних звітів 7000 компаній з 31 країни світу було встановлено, що підготовка таких звітів допомагає аналітикам визначити корпоративні цінності компанії, а використання таких звітів знижує рівень прогнозу похибка приблизно на 10%. [4]. Це й удосконалення управління його соціальним та екологічним впливом, підвищення ефективності роботи, раціональне використання людських і природних ресурсів тощо.

Відповідно до звіту Ernst&Young [17], найбільші переваги використання звіту про сталий розвиток полягають у підвищенні ділової репутації компанії та підвищенні інформаційної прозорості компанії. Крім того, однією з найважливіших груп зацікавлених сторін для користувачів таких звітів є співробітники. Тому впровадження інтегрованої звітності в компанії дозволяє підвищити лояльність її співробітників. Не менш важливими чинниками впровадження таких звітів є підвищення ефективності управління та зменшення відходів виробництва, полегшення доступу до ринку капіталу тощо.

До недоліків впровадження соціальної звітності, особливо для великих вітчизняних підприємств, можна віднести: трансакційні витрати на її впровадження, включаючи організаційні витрати; витрати на навчання персоналу, який буде впроваджувати, а потім готувати звіт про сталий розвиток; витрати на популяризацію результатів такого звітування (публікації в ЗМІ, підвищення популярності власних Інтернет-ресурсів) тощо; неадаптація соціальної звітності до потреб зовнішнього та внутрішнього ринків; нерозуміння вищим керівництвом компанії основної мети такої звітності та її переваг; витрати більше року на впровадження в систему управління; незацікавленість користувачів звітності (працівників, акціонерів, інвесторів, громадськості тощо); Зміна керівництва або власника підприємства призведе до скасування проекту.

Також, з одного боку, неможливо визначити всі важливі аспекти, які має включати така звітність, з іншого – баланс достатнього та надмірного обсягу інформації тощо. може обернутися серйозними проблемами.

Крім того, суттєвим аспектом масового невикористання соціальної звітності у вітчизняній практиці є відсутність в Україні відповідного законодавства, яке б оприлюднило форми та методи її подання, які могли б забезпечити її порівняння з аналогічною звітністю в просторі та часі. продуктивність конкурентів, середні показники галузі чи країни тощо. До цього слід додати відсутність стимулів з боку держави для його реалізації, які можна реалізувати за допомогою різноманітних податкових пільг.

Загальної методики заповнення соціальної звітності вітчизняні підприємства не мають. Так, деякі компанії заповнюють окремі звіти, які містять нефінансову інформацію, яка не відображається у фінансовій звітності (наприклад, екологічний звіт компанії «Немірофф Україна», компанія «Делойт Україна» – корпоративна відповідальність). Інші вітчизняні компанії заповнюють соціальні звіти, які не відповідають жодному з перерахованих нормативних документів («Київстар», «Карлсберг Україна»). Деякі українські підприємства заповнюють соціальні звіти відповідно до вимог Генеральної угоди ООН та вимог ISO 26000 «Соціальна відповідальність» («Інтептайп», «МЕТРО», «Бритіш Американ Тобакко Україна»).

Найсуворіший стандарт GRI використовують такі українські компанії: «СКМ», «Ernst&Young», «Оболонь». Однак слід зазначити, що не всі компанії публікують свої соціальні звіти у відкритому доступі, а звіти, які знаходяться в режимі он-лайн на офіційних сайтах компаній, не публікуються на постійній основі, період висвітлення їх діяльності може коливатися від 1. до 3 років. Крім того, вони не порівнянні в просторі і часі. Тому вітчизняна практика використання корпоративної соціальної звітності тільки зароджується.

Глобальний договір ООН вимагає від усіх компаній готувати звіти про сталий розвиток, а також публікувати ключові принципи, які сприяють корпоративній соціальній відповідальності та підтримують бізнес-структури у вирішенні викликів глобалізації та створенні сталої глобальної економіки. Зокрема, угода визначає такі принципи:

- принципи прав людини (компанії повинні гарантувати права людини; компанії повинні гарантувати, що їх господарська діяльність не порушує прав людини тощо);
- трудові принципи (компанії повинні підтримувати свободу зібрань і визнання колективних договорів, боротися з примусовою працею, використанням дитячої праці в економічних цілях, трудовою дискримінацією працівників тощо);
- принципи екологічної безпеки (компанії повинні дбайливо ставитися до екологічних проблем, пропагувати соціальну відповідальність, розвивати та впроваджувати зелені технології у своїй діяльності);
- принципи боротьби з корупцією (компанії зобов'язані забезпечувати боротьбу з корупцією та здирництвом) [19].

Переважаюча більшість компаній, які публікують інтегровану звітність, використовують для її підготовки рекомендації GRI [53]. До 2013 року GRI G3 Guide використовувався в усьому світі, але в травні того ж року була прийнята нова версія GRI G4 Guide [53], згідно з якою всі компанії, що видають соціальні звіти, повинні перейти на цей стандарт і звітувати на основі звіти. Відповідно до G4. Рекомендації G4 [53] узгоджені з Глобальним договором ООН [54] та ISO 26000 «Соціальна відповідальність» [31]. Під час підготовки інтегрованої звітності дуже

важливо дотримуватися принципів, викладених у рекомендаціях G4 [53], наведених у [Додаток Е]

У процесі дослідження визначено, що однією з умов підвищення ефективності роботи організації та вдосконалення управління нею є надання корпоративної соціальної звітності, яка має оприлюднювати зацікавленим особам інформацію щодо економічного, екологічного та соціального впливу. Таким чином, одним із пріоритетних напрямів досліджень бухгалтерського обліку є підготовка комплексної звітності підприємствами України та світу. Реалізація такої мети потребує стандартизації вимог до її заповнення, що передбачає аналіз такої звітності та порівняння з іншими аналогами.

З цією метою в усьому світі використовуються Рекомендації зі звітування про сталий розвиток G4, і їх впровадження сприяє більш ефективному та справедливому розподілу ресурсів між зацікавленими сторонами. Тому необхідно, щоб держава стимулювала необхідність публікації такої звітності за стандартом GRI G4 для всіх великих підприємств, особливо промислових, шляхом надання різноманітних податкових преференцій (зниження ПДВ, знижка). ставка податку на прибуток, надання податкових канікул тощо).

Це дозволяє компаніям сприяти підвищенню ділової репутації, інвестиційної привабливості та кредитоспроможності. Таким чином, надання корпоративної соціальної звітності як додатку до фінансової звітності для вітчизняних підприємств дозволяє збільшити їх обліково-аналітичне забезпечення для прийняття ефективних управлінських рішень.

3.3 Використання результатів аналізу показників звітності у забезпеченні сталого розвитку корпорацій

Якщо соціальна відповідальність бізнесу – це внесок бізнесу у вирішення питань сталого розвитку країни, то стратегія КСВ компаній та їх нефінансова звітність мають відображати діяльність компаній щодо національних особливостей сталого розвитку. розвиток країни. На жаль, деякі з цих особливостей (насамперед

через історичні чинники) не знайшли достатнього висвітлення в нефінансових звітах, і оцінити внесок бізнесу в їх вирішення не представляється можливим.

1. Патерналізм підприємств. Патерналізм – це процес прийняття відповідальності. Радянські економічні умови створили спотворене уявлення про відповідальність. Підприємства відповідали за соціальну інфраструктуру, умови проживання та відпочинку працівників, комунальне господарство міст і навіть програми регіонального розвитку. В умовах ринкової економіки ці функції та повноваження повинні належати територіальній громаді, органам влади та безпосереднім працівникам. Підприємства, які є власниками колишніх промислових активів УРСР, повинні мати стратегію уникнення патерналізму в роботі, розвитку інституційної спроможності влади та персональної відповідальності працівників у товаристві, підтримки соціальних стандартів.

Точкові проекти в стилі патерналізму не можна розглядати як приклад соціальної відповідальності підприємств (наприклад, утримання власних санаторіїв чи організація житлових умов працівників тощо).

2. Необхідність інноваційного розвитку Низька частка послуг у структурі економіки та частка інноваційних товарів і послуг негативно впливають на економічну складову сталого розвитку України та підвищення якості життя. Через низький рівень споживчої культури та/або незадоволення основних потреб споживачів більшість основних секторів економіки та ринку не мають умов для формування конкуренції на основі інновацій.

Соціальна відповідальність компаній має виражатися у свідомому здійсненні інноваційних процесів, розвитку культури споживання інноваційних товарів і послуг. Компанії повинні продемонструвати інтенсивність економічного розвитку компаній як складового елемента КСВ, на відміну від екстенсивного підходу розвитку компанії. Інвестиції в розробку продуктів або послуг з високою доданою вартістю повинні відображатися в нефінансовій звітності.

3. Бідність Економічний розвиток України як частина сталого розвитку не може бути реалізований без усунення проблеми бідності. Економічні показники компаній повинні бути пов'язані з показниками, що характеризують бідність як

явище. Такі показники, як рівень заробітної плати, безпосередньо характеризують внесок підприємств у подолання бідності (порівняння рівня заробітної плати з порогом бідності в країні). Подолання цього явища також може значно зменшити соціальний тягар патерналістського характеру для великих компаній. Бідність є найгострішою соціальною проблемою, на яку мають бути спрямовані стратегії МЕК, насамперед промислових підприємств.

4. Спадщина радянської економіки Компанії з управління активами часів Української РСР в основному стикаються з проблемами спадщини радянської економіки. Зокрема, це впливає на енергоефективність (надмірне споживання енергії для виробництва), умови гігієни та безпеки праці, рудиментарні або застарілі методи планування інфраструктури, низьку продуктивність, трудомісткі виробничі процеси, забруднення навколишнього середовища тощо.

Порушувати такі проблеми, як виправдання своєї бездіяльності чи зняття з себе відповідальності, не є належною практикою МСС. Компанії повинні мати та звітувати про стратегії вирішення цих проблем у співпраці з урядом, громадою та неурядовими організаціями. Краща адаптація інформації, що міститься в нефінансовій звітності компаній, до потреб економічного, соціального та екологічного розвитку України збільшить цінність нефінансової звітності та розширить коло її читачів. Це також покращує розуміння ролі бізнесу в суспільстві.

В українській нефінансовій звітності все ще переважає описовість – надання загальної інформації про окремі проекти без надання кількісних показників, які вимірюють ефективність та результативність реалізації проектів. Без кількісних показників неможлива справжня оцінка діяльності компанії та її зусиль у реалізації стратегії КСВ. Показники, що наводяться сьогодні у звітах, переважно вибіркові та несистематичні.

Як правило, йдеться про точкові ініціативи, а не про корпоративну соціальну відповідальність. Компанії не можуть отримати повну вигоду від нефінансової звітності без кількісного визначення цілей, яких компанія хоче досягти (рівень витрат, скорочення викидів, інвестиції в модернізацію тощо), і кількісної звітності про прогрес у досягненні цих цілей. У світовій практиці нефінансової звітності

система показників GRI є найвідомішим переліком кількісних показників, які розкриваються компаніями в нефінансових звітах. Їх використання також рекомендовано при підготовці Звітів про прогрес у реалізації принципів Глобального договору ООН.

ВИСНОВКИ

Концепція сталого економічного розвитку формувалася протягом 100 років і була визнана світовою спільнотою як домінуюча ідеологія розвитку людської цивілізації XXI століття. Сталий розвиток – це насамперед економічне зростання, яке ефективно вирішує найважливіші питання забезпечення існування суспільства без виснаження, руйнування та забруднення навколишнього середовища.

Основою концепції сталого розвитку є тристоронній шлях економічного, соціального та екологічного розвитку, який веде до збереження природних і соціальних ресурсів, на яких базується добробут людей і гуманітарний розвиток.

Відповідно до концепції сталого розвитку, наразі в публічні звіти компаній вносяться зміни для інтеграції статистичної, соціальної, екологічної, фінансової та нефінансової інформації.

Передумовами реалізації концепції сталого розвитку України є прийняття міжнародних стандартів; прозорість інформації про результативні показники; створення міжфункціональних об'єднань (бухгалтерський облік, фінанси, міжнародний аудит); вдосконалення професійних знань; посилити управлінський контроль шляхом викупу акцій.

Країни ЄС, Азії та Україна сьогодні мають директиви та правила для великих компаній щодо розкриття нефінансових показників у своїх річних звітах.

Нефінансова звітність – це звітність компаній, які представляють нефінансові показники, а саме показники корпоративної соціальної відповідальності або показники ESG (екологічні, соціальні та управлінські).

Часто такі звіти називають звітами про стійкість або корпоративну соціальну відповідальність. Близько 78% компаній світу готують нефінансову звітність. Крім того, більше компаній (40% на міжнародній арені) почали включати нефінансові показники у свої річні звіти.

Інтегрований звіт містить фінансову та нефінансову інформацію, її стратегію та досягнення, стиль управління, наголошуючи на взаємозв'язку цих аспектів у короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективах.

У 2019 році великі українські компанії вперше повинні були підготувати звіт менеджменту за 2018 рік у рамках гармонізації українського законодавства з європейським.

Це втричі збільшило кількість звітів в Україні серед ТОП-100 найбільших компаній, але проблема, загалом, у тому, що управлінський звіт «спустили» на бухгалтерію – на відповідність галочкам і нормативним нормам.

Цей метод суттєво відрізняється від європейського, де нефінансові звіти готуються за участю топ-менеджерів, доводяться ними до співробітників і зовнішніх стейкхолдерів, крім того, штрафи за невключення нефінансових показників у річні звіти також є високими. менеджери.

У випадку з «Астартою-Київ» ми з'ясували, що вітчизняні компанії гірше за іноземні розкривають інформацію про загальносупільні цінності, оскільки мають офіційну форму звітності. Тому в сучасних умовах основним способом досягнення стратегічних цілей, розширення інтересу споживачів та інвесторів до їхньої діяльності та забезпечення сталого розвитку бізнесу є публікація щорічних звітів відповідно до концепції сталого розвитку, зокрема соціального, екологічного та економічна ефективність. Така інформація дозволяє об'єктивно оцінити ефективність управління капіталом за всіма складовими, зокрема фінансовою, виробничою, кадровою, інтелектуальною, природною та соціальною, їх взаємозалежність і роль у досягненні головної мети.

Основними способами впровадження інтегрованої звітності є:

- розроблення форм нефінансової звітності відповідно до вимог міжнародних стандартів;
- розробка облікових моделей та методичних основ створення комплексної звітності;
- розроблення єдиного стандарту розкриття фінансової та нефінансової інформації з урахуванням національних особливостей;
- законодавче закріплення обов'язків щодо надання інтегрованої звітності;
- уточнення структури інтегрованого обліку та форм управлінської звітності з відображенням нефінансової інформації;

- розробка процедур стратегічного аудиту інтегрованої звітності, дотримання принципів соціальної відповідальності суспільства.

Запропоновані процедури стратегічного аналізу дотримання компанією принципів соціальної відповідальності дозволяють розробити заходи щодо досягнення цілей стратегії сталого розвитку вітчизняних компаній.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безверхий К. В. Интегрована звітність підприємства: економічна сутність поняття. Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2017. № 1-2. С. 23–33.
2. Безверхий К.В., Пантелеев В.П. Консолідований звіт про управління. Новації управлінської практики звітування. Науковий вісник національної академії статистики, обліку та аудиту. 2018. № 1–2. С. 37–46
3. Бондар Т.А. Звіт про управління: етапи складання. Сучасні тенденції розвитку обліку, оподаткування, аналізу і аудиту. Київ : КНЕУ, 2017. С. 115–117.
4. Бурдейна Л.В. Удосконалення методології бухгалтерського обліку виробничих запасів. Збірник наукових праць Буковинського університету. Економічні науки. 2017. Вип. 13. С. 126–132.
5. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Н.С. Акімова, О.О. Говоруха, Л.О. Кирильєва, Т. О. Євлаш. Х. : ХДУХТ, 2019. 182 с.
6. Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституціональних змін : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (м. Полтава, 21 жовтня 2021р.) за ред. Пилипенко К.А. Полтава : ПДАУ, 2021. 652 с.
7. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : підруч. П. О. Куцик та ін. ; за заг. ред. П. О. Куцик. Львів : В-во Львівськ. торг.-екон. у-ту, 2018. 282 с.
6
8. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. / Лаговська О. А., Легенчук С. Ф., Кузь В. І., Кучер С. В. Житомир: ЖДТУ, 2017. 416 с.
9. Бухгалтерський облік. Загальна теорія : бібліогр. покажчик Інтернетресурсів. Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; уклад. Л. Дейнека ; упоряд. М. Б. Кулинич. Електрон. Текст. Дані. Луцьк, 2019. 112 назв. URL: <http://esnuir.eenu.edu.ua/handle/123456789/16079>

10. Васильчук І.П. Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності сталого розвитку корпорацій. Проблеми економіки: наук. журн. 2014. № 4. С. 256—261.
11. Гладій І.О. Управлінська звітність в процесі реалізації стратегії підприємства. Науково – практичний журнал «Подільський науковий вісник». Науки: економіка, педагогіка. 2017. №4. С. 113-118
12. Гладій І.О. Управлінська звітність підприємства: принципи формування. Електронне наукове фахове видання «Глобальні та національні проблеми економіки». Випуск 23. 2018. с. 604-609
13. Гладій І.О. Управлінська звітність як інструмент управління ризиками підприємства. Наукове видання «Причорноморські економічні студії». Випуск 33. 2018. С. 259-264
14. Гладій І.О. Формування системи управлінської звітності в процесі реалізації стратегії підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2020. Вип. №38. С. 92-95
15. Голов С. Ф. Управлінський облік. Підручник. Київ. «Центр учбової літератури». 2018. 534 с.
16. Горбач Т.О. Теоретичні основи дослідження якості облікової інформації в бухгалтерській (фінансовій звітності). Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics», №6. 2017 URL: <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/6-2017/UKR/horbach.pdf>.
17. Жиглей І.В., Захаров Д.М. Звіт з управління – складова фінансової, нефінансової чи інтегрованої звітності. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2019. Вип. 1(42). С. 18
18. [Економіка. Фінанси. Бізнес. Управління, матеріали І Міжнародного економічного форуму. За заг. ред. проф. А.І. Ігнатюк: Київ, 2019. Вип. І. Частина ІІІ 151 с.](#)
19. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

20. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» від 23 лютого 2006 р. № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
21. Зайцева Л.О. Інтеграція сталого розвитку у діяльність компаній. Економіка та держава. 2019. № 1. С. 55—60.
22. Ідентифікація об'єктів соціальної складової звітності сталого розвитку. Т.В. Барановська та ін. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2017. Вип. 1. С. 3–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ptmbo_2017_1_3
23. Інтегрована звітність в контексті євроінтеграції України: сучасний стан, перспективи розвитку та запровадження: монографія за заг. ред. Т. Г. Савченка, О. І. Гриценко. Суми: М. Д. Вінніченко, 2018 р. 126 с.
24. Кваша О.В, Акціонерний капітал як економічна категорія / Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2019. № 25. –Ч. 1. С. 103-106.
25. Корнева І. О. Соціальна корпоративна відповідальність як інструмент покращення результатів роботи підприємства. Молодий вчений. 2017. № 5 (45). С. 618-621.
26. Крутова А.С., Нестеренко О.О. Впровадження проекту формування інтегрованої звітності в обліково-аналітичний процес. Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія : матеріали міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Тернопіль, 30 червня 2017 р. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. С. 196–199.
27. Кулинич М. Б., Сафарова А. Т. Бухгалтерський облік : навч. посіб. для студ. усіх форм навч. Луцьк : Вежа-друк. 2017. 362 с.
28. Кулинич М. Б. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : конспект лекцій. Луцьк : Волинський національний університет імені Лесі Українки», 2021. 158 с.
29. Лищенко О.Г., Горбань В.В. Облік витрат за центрами відповідальності. Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. 2018. № 3. С. 69-77.

- 30.Методичні рекомендації зі складання звіту про управління : Наказ Міністерства фінансів України від 07.12.2018 № 982. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18>
- 31.Міжнародний стандарт ISO 26000:2010 «Настанова по соціальній відповідальності».
URL: <https://aop.nmu.org.ua/ua/metodicki/specialist/opg/lzi/zakon/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%80%D1%82%20ISO%2026000.pdf>
- 32.Навіщо бізнесу звіти зі сталого розвитку/ URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2019/10/31/653160/>
- 33.Наказ Міністерства Фінансів України «Про затвердження Методичних рекомендацій зі складання звіту про управління» від 07.12.2018 р. № 982.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0982201-18#Text>
- 34.Національні стандарти бухгалтерського обліку. Перелік від 01 січ. 2021 р. «Національні стандарти бухгалтерського обліку». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MF00010>
- 35.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності доступу»: Наказ міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
- 36.Озеран А.В. Звіт керівництва: сутність, структура та місце у системі фінансової звітності суб'єкта господарювання. Економіка і суспільство. 2018. Вип. 18. С. 983–993.
- 37.Онищенко В. Порівняння національних та міжнародних вимог до складання звіту про управління. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2018. № 4(16). С. 230–238.
- 38.Постанова КМУ Про затвердження Порядку подання фінансової звітності від 28 лютого 2000 р. № 419. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/419-2000-%D0%BF#Text>

- 39.Постанова Правління Національного Банку України «Про затвердження Інструкції про порядок складання та оприлюднення фінансової звітності банків України» від 24.10.2011 р. № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1288-11#Text>
- 40.Про затвердження Програми реформування системи бухгалтерського обліку із застосуванням міжнародних стандартів : постанова Кабінету Міністрів України від 28.10.1998 № 1706. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-98-%D0%BF>.
- 41.Рогозний С., Озеран А. Звіт про управління: історичні й законодавчі передумови складання. Бухгалтер&Закон. 2019. № 03-04. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/reader/BZ011381>
- 42.Сльозко Т. М. Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень : теорія і практика : монографія. Київ : ЦУЛ, 2017. 304 с. URL: [http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2018/літб/Бухгалтерський облік.pdf](http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2018/літб/Бухгалтерський_облік.pdf)
- 43.Сокіл О.Г. Парадигмальне моделювання обліково-аналітичного забезпечення звітності зі сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Облік і фінанси. 2017. № 4. С. 81–89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Oif_apk_2017_4_14
- 44.Хаустова В.Є., Омаров Ш.А. Концепція сталого розвитку як парадигма розвитку суспільства. Проблеми економіки. 2018. № 1. С. 265—271.
- 45.Царук В.Ю. Розвиток звіту про управління в системі інформаційного забезпечення корпоративного управління. Облік і фінанси. 2020. № 1(87). С. 69–76.
- 46.Чумак О.В. Гармонізація обліково-звітної системи щодо економічної діяльності підприємств у контексті міжнародної стандартизації Економічний простір. 2018. № 138. С. 223–232.
- 47.Ярмак О.В. Вплив ТНК на економіку України. Класичний приватний університет. 2019. № 3 (14). С. 46-49.

48. Baruch L. The deteriorating usefulness of financial report information and how to reverse it. *Accounting and Business Research*. 2018. Vol. 48. No. 5. P. 465–493.
49. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=EN>
50. DIRECTIVE (EU) 2022/2464 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 14 December 2022 amending Regulation (EU) No 537/2014, Directive 2004/109/EC, Directive 2006/43/EC and Directive 2013/34/EU, as regards corporate sustainability reporting URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022L2464>
51. Vasylychuk I., Slyusarenko K., Kotane I.. Corporate social responsibility practices: the examples of Latvia and Ukraine. *Journal of Regional Economic and Social Development*. 2020. № 1 (12) URL: <http://dx.doi.org/10.17770/jresd2020vol1.12.5392>
52. IFRS Practice Statement Exposure Draft ED/2021/6 Management Commentary. IFRS Foundation, May 2021. 121 p. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/project/management-commentary/ed-2021-6-management-commentary.pdf>
53. Global Reporting Initiative, «GRI. Forging a path to Integrated Reporting. Insights from the GRI Corporate Leadership Group on Integrated Reporting». Retrieved from: http://integratedreportingsa.org/ircsa/wp-content/uploads/2017/05/GRI-CLG_IntegratedReporting.pdf
54. Global Compact Network Ukraine. URL: <https://globalcompact.org.ua/>
55. Linking the GRI Standards and the European Directive on non-financial and diversity disclosure. GRI. Global Sustainability Standards Board, 2017. 14 p. URL: <https://www.globalreporting.org/media/mwydx52n/linking-gristandards-and-european-directive-on-non-financial-and-diversity-disclosure.pdf>

56. The International Integrated Reporting Framework. Retrieved from: <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2021/01/InternationalIntegratedReportingFramework.pdf>
57. A roadmap for accelerating integrated reporting assurance. Retrieved from: <https://integratedreporting.org/news/a-roadmap-for-accelerating-integrated-reporting-assurance/>
58. Enhancing Organizational Reporting: *Integrated Reporting Key*. Retrieved from: <https://www.ifac.org/knowledge-gateway/contributing-global-economy/publications/enhancing-organizational-reporting-integrated-reporting-key>
59. Find out what is happening in your region. Retrieved from: <https://integratedreporting.org/when-advocate-for-global-adoption/find-out-what-is-happening-in-your-region/>
60. Fasset, South Africa. Retrieved from: www.fasset.org.za – Report available at bit.ly/1IWPN5g
61. NZ Post Group, New Zealand. Retrieved from: www.nzpost.co.nz – Report available at bit.ly/1QgVHW6
62. NHS Greenwich Clinical Commissioning Group (GCCG), UK. Retrieved from: www.greenwichccg.nhs.uk – Report available at bit.ly/1RGj69T
63. Maritime and Port Authority of Singapore, Singapore. Retrieved from: www.mpa.gov.sg – Report available at bit.ly/1Nk67Fv
64. Integrated Reporting in the Public Sector. Retrieved from: <https://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2016/09/IR-in-the-Public-Sector-CIMACGMA.pdf>
65. Ometsinska I. Role of accounting in social activity of enterprise (Роль обліку в соціальній діяльності підприємства). Conceptual approach to reforming of the national accounting system : monograph. Z.-M. V. Zadorozhnyi [At al.]. Kindle Publishing, Box 81226 Seattle, WA 98108-1226, The USA, 2017. P. 45–54. URL: http://library.tneu.edu.ua/images/stories/praci_vukladachiv/%D0%A4%D0%B

0%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B5%D1%82%20%D0%9E%D0%90/%D0%9A%D0%9E%D

66. Robert G. Eccles and Michael P. Krzus, *One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy*, Hoboken, N.J.: John Wiley & Sons, 2010: 146–56.
67. Robert G. Eccles and Kyle Armbrester, *Two Disruptive Ideas Combined: Integrated Reporting in the Cloud*, *IESE Insight*, no. 8, 2011.
68. Eccles, Robert G. and Krzus, Michael P. and Solano, Carlos, *A Comparative Analysis of Integrated Reporting in Ten Countries*. SSRN. Retrieved from: <https://ssrn.com/abstract=3345590> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3345590>
69. Excellence in Integrated Reporting. Retrieved from: https://www.ey.com/en_za/assurance/excellence-in-integrated-reporting
70. Excellence in Integrated Reporting Awards 2020. Retrieved from: https://www.ey.com/en_za/news/2020/10/integrated-reporting-awards-2020
71. Are you reframing the future or is the future reframing you? *Excellence in Integrated Reporting 2020*. Retrieved from: <https://integratedreportingsa.org/ircsa/wp-content/uploads/2020/09/EY-Excellence-in-Integrated-reporting-2020-Report.pdf>
72. Preparing an Integrated Report: a Starter's Guide (updated). Retrieved from: http://integratedreportingsa.org/ircsa/wp-content/uploads/2018/08/IRC_Starters_Guide_20180820_12663_LN.pdf
73. Building Momentum IIRC Integrated Report 2018. Retrieved from: https://integratedreporting.org/integratedreport2018/download/pdf/IIRC_INTEGRATED_REPORT_2018.pdf

ДОДАТКИ

Додаток А

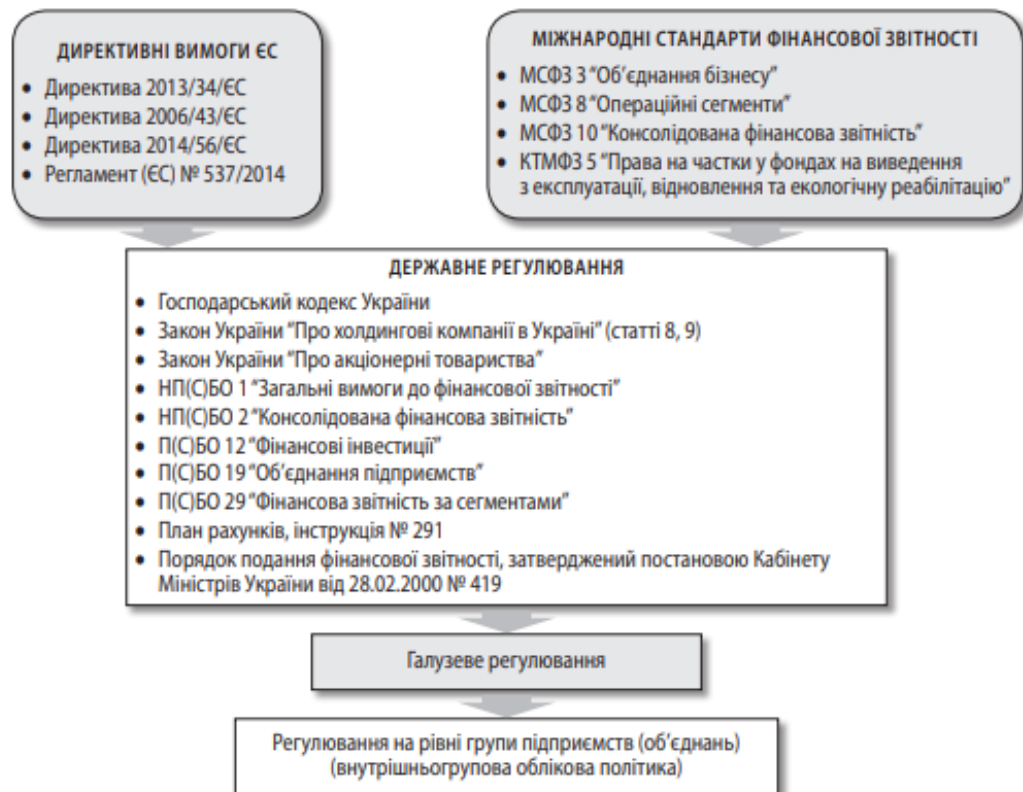
Структура корпоративної звітності

Розділ	Склад та елементи звітності	Характеристика показників
I. Фінансовий стан та результати діяльності		
1.1.	Фінансовий стан діяльності компанії	Фінансовий стан активів, зобов'язань і власного капіталу, відображених на певну дату.
1.2.	Фінансові результати	Доходи, витрати, фінансові результати; елементи операційних витрат; сукупний дохід; розрахунок показників прибутковості акцій.
1.3.	Рух грошових коштів	Надходження і вибуття грошових коштів протягом звітного періоду в результаті операційної, інвестиційної та фінансової діяльності
1.4.	Рух елементів власного капіталу	Зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду
II. Податки та статичні показники		
2.1.	Податки та платежі	Нарахування та погашення зобов'язань із податків та платежів: податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; екологічний податок; збір за першу реєстрацію транспортних засобів; плата за користування надрами; плата за землю та ін.
2.2.	Статистичні дані про роботу компанії	
2.2.1	Статистика зовнішньої торгівлі	Експорт (імпорт) товарів, що не проходять митного декларування; придбання (продаж) товарів для забезпечення життєдіяльності транспортних засобів, потреб пасажирів та членів екіпажу; експорт (імпорт) послуг.
2.2.2	Статистика внутрішньої торгівлі	Товарооборот за звітний період; продаж і запаси товарів у торговій мережі та мережі ресторанного господарства; проведення закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти; наявність торгової мережі та мережі ресторанного господарства.
2.2.3	Статистика кількості інвестицій та інновацій	Капітальні інвестиції; вкладені іноземні інвестиції в Україну; вкладені інвестиції з України в економіку країн світу; обстеження інноваційної діяльності підприємства.
2.2.4	Статистика наявності і руху основних засобів	Наявність і рух основних засобів, амортизацію.
III. Соціальна та екологічна відповідальність		
3.1.	Соціальний розвиток та соціальні інвестиції	
3.1.1	Організація праці	Умови праці та соціальний захист; охорона праці та безпечність на робочому місці; розвиток людського потенціалу та підготовка на робочому місці.

Продовження Додатка А

3.1.2	Права людини	Найм та трудові відносини; трудові практики; недопущення дискримінації; свобода об'єднань і колективні переговори; підходи до забезпечення; права корінних і нечисленних народів.
3.1.3	Соціальні інвестиції	Освітні проекти; допомога соціально; незахищеним прошаркам населення; духовності та історико-культурної спадщини; розвиток спорту.
3.2.	Екологічна відповідальність компанії	
3.2.1	Екологічна культура виробничих процесів	Екологія виробничих процесів; інноваційні екологічні проекти у виробництво; попередження забруднення; стале використання ресурсів; екологічна чиста продукція; екологічний менеджмент.
3.2.2	Природоохоронна діяльність	Навколишнє середовище; захист та відновлення природного середовища; ефективність використання земельних ресурсів; витрати на поліпшення земельних ресурсів.
IV. Економічні показники діяльності		
4.1	Економічні показники діяльності	Основні економічні показники результатів діяльності компанії та її структурних підрозділів; система виробничих показників; вплив кризи на діяльність компанії; персонал; джерела капіталу; державний і суспільний сектор; постачальники; обслуговування і підтримка споживачів та вирішення суперечок, організація управління; стратегічні плани; моделі бізнесу.
Примітки до корпоративної звітності		
5.1	Примітки до корпоративної звітності	Сукупність інформації, даних та пояснень, які забезпечують деталізацію і обґрунтованість статей корпоративної звітності, а також інша інформація у якісних та вартісних показниках, розкриття яких передбачуватиметься відповідними національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку та сталого розвитку.

Джерело: складено автором

Джерело: Нормативно-правове регулювання процесу корпоративної звітності суб'єктами господарювання в Україні

Країни-лідери інтегрованої звітності

Країна	Досвід впровадження інтегрованої звітності
Бразилія	Бразильська фондова біржа BM&FBOVESPA заохочує компанії, зареєстровані на біржі, створювати інтегровані звіти за принципом «повідомляй або поясни». Мережа IR у Бразилії налічує понад 500 учасників із понад 100 організаціями, які створюють інтегровані звіти.
Об'єднане Королівство	Повна відповідність вимогам Великобританії щодо стратегічної звітності означає, що британські компанії рідше рухаються до IR. Регулятор Великобританії, FRC, заявив, що компанії, які створюють високоякісні стратегічні звіти, повинні бути узгоджені з IR. Казначейство Великобританії заохочує організації державного сектору прийняти IR.
Південна Африка	Компанії, зареєстровані на Йоганнесбурзькій фондовій біржі, створюють інтегровані звіти з 2010 року. IR є основою корпоративного управління та звітності через кодекс корпоративного управління King, який чітко узгоджується з IR Framework.
Індія	Рада з цінних паперів і бірж Індії надіслала лист 500 найбільшим індійським компаніям із закликом до впровадження інтегрованої звітності. Індійська IR Lab очолюється Конфедерацією індійської промисловості та включає провідні компанії, такі як Tata, Mahindra & Mahindra та YES Bank.
Японія	Понад 300 компаній використовують інтегровану звітність. Міністерство економіки, торгівлі та промисловості Японії схвалило IR як засіб передачі довгострокових пропозицій щодо створення цінності компаній.
Малайзія	Уряд Малайзії та Комісія з цінних паперів обговорили інтегровану звітність як інструмент покращення якості інформації, доступної на ринку. Прийняття IR Кодексу корпоративного управління заохочує прийняття IR. Понад 20 найбільших компаній Малайзії отримали державні облигації.
Сингапур	Інструкції Сінгапурської фондової біржі щодо інтегрованої звітності. Провідні компанії, такі як DBS Bank, City Developments Limited і Maritime & Port Authority, знаходяться в авангарді впровадження інтелектуальної власності.
Австралія	У березні 2014 року Австралійська фондова біржа опублікувала третє видання своїх Принципів та рекомендацій корпоративного управління. Значні зміни включають зміну термінології з «фінансової звітності» на «корпоративну звітність» і покращений підхід до звітності про ризики, включаючи розкриття інформації про суттєву вразливість суб'єктів господарювання до економічних, екологічних і соціальних ризиків стійкості та способи управління цими ризиками. Ще одна важлива зміна надає організаціям більше гнучкості для розкриття управлінської інформації в Інтернеті, а не в річних звітах, таким чином зменшуючи обсяг і складність, що призводить до кращих річних звітів. Це все важливі кроки в еволюції ІК.
Нова Зеландія	Зовнішня звітна рада (XRB) — це національний орган Нової Зеландії, що встановлює стандарти, який несе юридичну відповідальність за встановлення стандартів бухгалтерського обліку, аудиту та надання гарантій для комерційних, державних і приватних некомерційних організацій. Одним із стратегічних питань, яке зараз розглядає XRB, є інтегрована звітність і ступінь, до якого XRB має заохочувати та/або вимагати її в Новій Зеландії. Поправки до Закону Нової Зеландії про фінансову звітність 2013 року, які конкретно посиляються на IR, вимагають ухвалення суб'єктами господарювання Нової Зеландії.

Джерело: складено автором на основі [5]

Додаток Г

Переваги інтегрованих звітів для організацій державного сектору в різних країнах

Організація	Переваги інтегрованої звітності
Fasset, Південна Африка	IR дозволяє Fasset зрозуміти свою стратегію та всебічно розкрити ризики, можливості та засоби контролю. Фассетт вважає, що одна з головних сильних сторін IR полягає в тому, що вона змушує організації повідомляти про хороше і погане відкритим і збалансованим способом. Надаючи детальну інформацію про вплив і вплив своєї роботи, виклики, з якими вони стикаються, і що пішло не так, організації можуть надати достовірну інформацію про свою ефективність і досягнення. Безпосереднє усвідомлення проблем і труднощів дозволяє вирішити їх на ранній стадії на користь суб'єкта звітності. Коли Фассет розпочав свій шлях до IR, він став більш відкритим і відповідальним, а також більше зосередженим на своїй роботі.
NZ Post Group, Нова Зеландія	Згідно з NZ Post, переваги IR включають: <ul style="list-style-type: none"> - Відображення відносин у бізнесі - надання спрощеного, послідовного уявлення про бізнес - Покращити розуміння вартості нефінансових активів - полегшити довгострокове бачення бізнесу - Більше уваги приділяємо матеріальним питанням - Звернули увагу на участь зацікавлених сторін - Більше внутрішньої власності на звіт - І коротший, більш доступний звіт
NHS Greenwich Clinical Commissioning Group (GCCG), UK	У звіті описано, як організація розробила свою стратегію та погодила клінічні пріоритети. У звіті також описуються структури управління, ефективність і перспективи в контексті зовнішнього середовища, що веде до створення вартості в короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективі. GCCG вважає, що розуміння зовнішнього середовища допоможе їм прийняти найкращі рішення про введення в експлуатацію та підвищити якість та ефективність надання послуг місцевій громаді
Maritime and Port Authority of Singapore, Сингапур	МРА подорожував через IR, підкреслюючи, що комунікація та довгостроковість перегукуються з перспективами, які лежать в основі його роботи. IR розглядається не лише як інструмент для покращення зовнішньої звітності, але й для сприяння єдиному, раціональному та інтегрованому способу мислення в організації.

Джерело: складено автором на основі [11]

Переваги підготовки інтегрованих звітів

Внутрішній	<p>Критичне мислення щодо бізнесу та позитивних і негативних цінностей, які він створює</p> <p>Хороший інструмент управління</p> <p>Зосередженість усієї організації на екологічних, соціальних і управлінських питаннях, які є ключовими для організації та її майбутнього, включаючи покращену якість даних</p> <p>Покращене управління ризиками</p> <p>Удосконалені процеси управління знаннями та інформація для прийняття рішень</p> <p>Цілеспрямована інтеграція ключових показників ефективності (KPI), ризиків і стратегічних цілей, визначених після розгляду всіх матеріальних капіталів</p> <p>Подолання внутрішніх розбіжностей і сприяння обміну інформацією в організації</p> <p>Краще узгодження внутрішньої та зовнішньої звітності</p>
Зовнішній	<p>Розкриття стратегії надає контекст продуктивності та перспективам</p> <p>Більше інформації, орієнтованої на майбутнє</p> <p>Чітке зображення бізнес-моделі покращує розуміння процесу створення вартості</p> <p>Стисло та пов'язану звітність легше інтерпретувати та аналізувати</p> <p>Покращення збалансованої звітності та прозорості через:</p> <ul style="list-style-type: none"> – надання інформації про всі матеріальні капітали; – позитивні та негативні показники та результати; і – звернення до історичної продуктивності та перспектив майбутнього. <p>Покращує якість зв'язку між організацією та зацікавленими сторонами, що може створити основу для довіри та легітимності</p> <p>Зменшує інформаційну асиметрію</p>

Джерело: складено автором на основі [18]

Додаток И

Порівняльна характеристика звітів зі сталого розвитку

Показник	«Астарта-Київ»	“Nestlй”
Стандарт звіту	Non-GRI	GRI-G3
Назва	Звіт сталого розвитку	Створення спільних цінностей
Обсяг	40 стор.	29 стор.
Права людини	+	+
Довкілля	+	+
Взаємодія зі стейкхолдерами	+	+/-
Інформація		
• про продукцію;	+	+
• про споживачів;	+/-	+/-
• про постачальників / експортерів	-	+/-
Підтримка проблемних соціальних груп	+	+
Благодійність	+	+
Умови виконання Глобального договору	+	+
Персонал	+	+
Додатки	+	-
Боротьба з корупцією	+	+/-

Джерело: складено автором на основі даних компаній «Астарта-Київ» та «“Nestlй”»

Звіт про додану вартість компанії "IMPERIAL" у 2021 р.

Стаття звітності	2020	%	2021	%
Дохід, млн. ZAR*	92383	x	103567	x
Вартість придбаних матеріалів та послуг у постачальників, млн. ZAR	71364	x	80621	x
Загальна створена вартість, млн. ZAR	21019	100	22946	100
Розподіл створеної вартості:				
Заробітна плата та інші виплати працівникам, млн. ZAR	12824	61	14576	64
Винагороди джерелам капіталу, млн. ZAR	3518	17	3358	15
– чисті фінансові витрати	744	4	926	4
– дивіденди, викуп акцій, анулювання	2497	12	2120	9
– дивіденди міноритарників	277	1	322	2
Винагороди державі (податки), млн. ZAR	1438	7	1748	7
Реінвестування власного прибутку, млн. ZAR	3239	15	3254	14
– знос та амортизація	2316	x	2408	x
– майбутнє розширення	923	x	846	x
Персонал:				
Загальна кількість працівників, осіб	51007	x	51671	x
Дохід на одного працюючого, ZAR	1811	x	2004	x
Створена вартість на одного працюючого, ZAR	412	x	444	x
Примітки:				
1. Заробітна плата та інші виплати працівникам, млн. ZAR:	12824	x	14576	x
заробітна плата, понаднормові, комісійні, бонуси, надбавки	11739	x	13316	x
внески роботодавців	1085	x	1260	x
2. Центральний та місцевий уряд, млн. ZAR:	1438	x	1748	x
оподаткування за основною системою ПАР	995	x	1125	x
утримання та вторинний податок на компанії	9	x	11	x
закордонний податок	196	x	349	x
місцеві податки	94	x	82	x
податок на нерухомість	52	x	62	x
фонд по страхуванню безробіття	69	x	95	x
податок за викиди вуглецю	23	x	24	x

Джерело: за даними компанії "IMPERIAL"

Принципи складання інтегрованої звітності відповідно до Керівництва G4

Група принципів	Принцип	Сутність принципу
Принципи визначення змісту звіту	Взаємодія із зацікавленими сторонами	Організація повинна визначити усіх осіб, які зацікавлені в її діяльності (акціонери, інвестори, кредитори, працівники, громадські організації, інші групи населення, незалежний аудит, державні органи тощо) і визначити, яким чином їх очікування та інтереси будуть враховані при підготовці звіту
	Контекст сталого розвитку	Звіт повинен представляти результати діяльності організації у широкому контексті сталого розвитку, розкриваючи питання щодо вкладу (теперішнього і майбутнього) як у покращення, так і в погіршення економічних, соціальних та екологічних умов, процесів та результатів на регіональному і глобальному рівнях
	Суттєвість	Звіт повинен охоплювати усі аспекти, які відображають істотний вплив організації на еко- номіку, навколишнє середовище та суспільство або істотно впливають на рішення зацікавлених сторін
	Повнота	Звіт повинен охоплювати усі суттєві аспекти (сфера впливу, межі сфери впливу та часові рамки звітності)
Принципи забезпечення якості звітності	Збалансованість	Звіт має відображати усі позитивні та негативні аспекти результативності організації
	Порівнянність	Інформація у звіті має подаватись таким чином, щоб зацікавлені сторони могли її аналізувати і мати можливість її порівнювати із минулими показниками, середніми показниками по галузі, ідентичними показниками конкурентів тощо
	Точність	Інформація у звіті має бути детальною, щоб зацікавлені сторони могли оцінити результати- вність організації
	Своєчасність	Звітність має формуватися на основі відповідного графіку для того, щоб зацікавлені сторо- ни могли вчасно приймати рішення щодо організації на основі наданої інформації у звіті

Джерело: складено автором на основі [18]

Вигоди від нефінансової звітності

Формулювання	Характеристика
Розбудова та вдосконалення управління СВ	В процесі підготовки нефінансового звіту проводиться аналіз стратегії підприємства, об'єктивна оцінка нефінансових ризиків, залучення менеджерів основних функціональних напрямків до визначення ролі та оцінки впливу підприємства на розвиток громади. При систематичному вмілому формуванні соціальний звіт стає інструментом стратегічного планування.
Формування чи підвищення довіри до підприємства на рівні різних груп впливу	Для працівників підприємства соціальний звіт є стимулом та доказом соціального значення їх роботи. Також за нафтогазовими підприємствами закріплюється статус відповідальних роботодавців, що особливо важливо для молодих спеціалістів. Органи місцевого самоврядування, громадські організації, споживачі формують (чи змінюють) ставлення до підприємства відповідно до інформації, представленої у нефінансовому звіті. Нефінансова звітність опосередковано сприяє створенню партнерств, а також підвищує шанси підприємства залучити інвестиції чи стати партнером у реалізації значного інвестиційного проекту.
Підвищення відкритості та прозорості підприємства	Можливість аналізу нефінансової звітності поряд з фінансовою дозволяє заінтересованим особам та інвесторам отримувати інформацію про соціальні та екологічні заходи у комплексі з інформацією про економічні результати. Це дозволяє ефективно оцінювати ризики (зокрема, довгострокові) інвесторами, кредиторами чи іншими заінтересованими особами. В певних умовах наявність добре сформованого нефінансового звіту може сприяти збільшенню капіталізації підприємства, зменшенню вартості ресурсів, які залучаються, або продовженню терміну їх залучення.

Джерело: складено автором на основі [5]